

Riksdagens snabbprotokoll 2019/20:93

Onsdagen den 25 mars

Kl. 09.00–12.26
16.00–16.14

Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 4 mars justerades.

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2019/20:120 och 125 till civilutskottet
2019/20:126 till socialförsäkringsutskottet
2019/20:127 till utbildningsutskottet
2019/20:129 och 131 till justitieutskottet
2019/20:135 till arbetsmarknadsutskottet
2019/20:137 till miljö- och jordbruksutskottet

Skrivelse

2019/20:133 till trafikutskottet

Motion

2019/20:3508 till justitieutskottet

EU-dokument

COM(2020) 111 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande
skulle gå ut *den 18 maj*.
COM(2020) 114 till försvarsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande
skulle gå ut *den 18 maj*.

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande
2019/20:FiU53 Ändringar i statens budget för 2020 –
Anstånd med inbetalning av skatt i vissa fall, med
anledning av coronaviruset

Skatteutskottets betänkanden

2019/20:SkU21 Företag, kapital och fastighet
2019/20:SkU23 Mervärdesskatt

§ 4 Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och vissa betaltjänstfrågor

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU36
Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret
och vissa betaltjänstfrågor (prop. 2019/20:78)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare
var anmäld.

(Beslut fattades under § 11.)

§ 5 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU37
Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av
betaltjänster online (prop. 2019/20:79)
föredrogs.

Anf. 1 FREDRIK STENBERG (S):

Fru talman! I dag, i coronatider, har vi ändå att be-
handla detta betänkande. På sätt och vis, om än i be-
gränsad form, har betänkandet en koppling till den tid
vi lever i just nu eftersom fler nog handlar på nätet nu
än tidigare och ekonomin är oviss.

I dag är konsumtionslån extremt lättillgängliga.
Utan att värdera detta tycker jag att det är rimligt att
det vid näthandel inte ska vara förstahandsalternativet
eller förval, vilket detta förslag syftar till att åtgärda.

Bedömningen från flera håll är att konsumtionslå-
nen inte hotar den finansiella stabiliteten. Men när ett
hushåll får sänkta inkomster riskerar höga konsum-
tionslån att hota hushållets finansiella stabilitet. Det tål
att tänka på i dessa dagar när både den globala och den
svenska ekonomin präglas av stor osäkerhet och ett
mycket allvarligt ekonomiskt läge.

Som lagstiftare ska vi ta ställning för att skydda den
enskilde konsumenten. Ska du handla på kredit, ja, då
ska det vara tydligt och ett aktivt val.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 2 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack till alla riksdagsledamöter och tjänstemän som jobbar hemifrån och ser till att vi fortsatt kan få lagförslag genom Sveriges riksdag! Det är viktigt och garanterar också riksdagens beslutsmässighet genom hela denna kris. Det är väl värt att säga.

Den proposition som nu kommer från regeringen är bra och stärker konsumentskyddet när det gäller e-handeln. Vi moderater såg dock två risker med lagförslaget, och därför lade vi en tilläggsmotion för att kunna utvärdera lagstiftningen relativt snabbt.

Det ena handlar om att när vi nu gör på det sätt som propositionen föreslår, det vill säga att kreditköp inte ska vara förstahandsalternativet, finns det ett sätt att ta sig runt den lagstiftningen: helt enkelt att endast erbjuda kreditköp. Det vore olyckligt om det blev så, och därför tycker vi att man ska utvärdera den risken. Det andra är att risken för bedrägerier ökar när man handlar på nätet och betalar innan man får varan.

Dessa två saker är vi nu överens i utskottet om att vi ska utvärdera. Förhoppningsvis blir lagstiftningen bra på det här området, men vi har den lilla saken med oss för att säkra detta.

I övrigt, fru talman, yrkar jag bifall till det föreliggande förslaget.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 6 Ersättningsbeloppet i insättningsgarantin och vissa andra frågor

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU38
Ersättningsbeloppet i insättningsgarantin och vissa andra frågor (prop. 2019/20:80)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 7 Arbetsrätt

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU8
Arbetsrätt
föredrogs.

Anf. 3 MATS GREEN (M):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservation 1.

Sveriges riksdag och Sveriges regering fokuserar naturligtvis nu på att minimera skadeverkningarna av coronaviruset för både människor och ekonomi i Sverige. Jag tänkte ändå nämna några ord kring det betänkande om arbetsrätten som vi nu debatterar, fru talman, och helt kort redogöra för de övergripande moderata ingångarna.

Vi har framför allt fyra reflektioner när det handlar om den nödvändiga förändringen av arbetsrätten i Sverige.

För det första, fru talman, finns trygga och säkra jobb bara i trygga och säkra företag. Det var sant i går, det är definitivt dubbelt så sant i dag och det kommer att vara lika sant i morgon.

Det är viktigt att bära med sig just den ingången, i synnerhet utifrån de diskussioner som vi nu ser. Coronavirusets konsekvenser för människor och för hälsan får, för att uttrycka sig mildt, extremt påtagliga konsekvenser för arbetsmarknaden, för människors jobb och för hela branscher i Sverige.

Återigen: Trygga, säkra jobb finns bara i trygga, säkra företag.

För det andra har Sveriges arbetsmarknad utmaningar. Den hade utmaningar redan före de extrema utmaningar som vi nu ser som en följd av coronaviruset. Det är utmaningar som handlar om en trögriklig arbetsmarknad där omställningen fungerar mycket dåligt och där vi dessutom har en lagstiftning som till stora delar utestänger stora grupper från arbetsmarknaden – alltifrån dem som står väldigt långt bort från arbetsmarknaden och dem som egentligen aldrig har varit inne på arbetsmarknaden över huvud taget till långtidsarbetslösa, ungdomar och nyanlända.

Vi ser också en skevhet i balansen på arbetsmarknaden, och det är också en del av de frågor som hantearas i detta motionsbetänkande. Man måste erkänna de utmaningar som vi har vad gäller svensk arbetsmarknad.

För det tredje: Vad är det då som behöver göras? Vi behöver trygga, säkra och växande företag, fru talman, likaväl som vi behöver trygga, säkra löntagare som ser en ökad rörlighet på arbetsmarknaden som en väg till ökade möjligheter. Men man ska också kunna vara trygg och säker på att man inte kan bli av med jobbet på oklar, felaktig eller godtycklig grund. Det måste vara klart och tydligt.

För det fjärde och sista kan jag konstatera att det nu finns en ganska bred enighet i Sveriges riksdag om att vi behöver förändra arbetsrätten över hela linjen. Det är bra. Vi kommer utan tvekan att behöva ha många och ganska svåra debatter om hur vi gemensamt över parti- och blockgränserna kan hantera den situation som vi nu fokuserar på.

Men diskussionen om arbetsrätt kan inte avstanna där, utan vi måste gemensamt se till att vi får så bred enighet som möjligt i Sveriges riksdag om att göra förändringar för att få trygga löntagare och företagare samt den balans som behövs på Sveriges arbetsmarknad. Så och bara så, fru talman, får vi ett samhälle och ett land som håller ihop.

Anf. 4 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Vi är här i dag för att debattera arbetsrätt, och vi kan konstatera att vi i dag inte vet hur stora delar av politiken på detta område kommer att se ut i framtiden. Det beror bland annat på att mycket behandlas i januariavtalet, och där ligger, som alla vet,

det mesta under utredning. Vi vet ännu inte om hur till exempel förslagen om LAS kommer att se ut. Detta sker samtidigt som vi inte vet hur Sveriges arbetsmarknad kommer att se ut efter den enorma kris vi nu går igenom, eftersom konsekvenserna av den kraftigt kommer att påverka även de arbetsrättsliga frågorna då reformarbetet av naturliga skäl påverkas.

Fru talman! Den största prioriteringen i framtiden måste bli att värna svenska löntagare och deras sysselsättning, och det kommer att bli livsviktigt för hela vårt svenska välfärdssamhälle. Det kommer att behöva läggas enorma resurser på företag och företagsskapande, och hela branscher kan komma att behöva startas om.

Reglerna gällande utstationering och arbetskraftsinvandring måste stramas upp ännu mer. Att öppna för ett generösare regelverk kommer att hota svenska jobb och då per automatik svenska skatteintäkter i en stundande lågkonjunktur.

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten, men vi kan alla i denna kammare konstatera att svensk arbetsmarknad står inför enorma utmaningar i framtiden. Det är många frågor, nya som gamla, som vi kommer att få återkomma till eftersom vi nu enbart kan spekulera i vad konsekvenserna kommer att bli för samhället, svenska företag och svenska löntagare.

Fru talman! Jag väljer att avsluta där och yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 15.

Anf. 5 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation nr 5.

Fru talman! Den pandemi som nu grasserar runt hela jordklotet utsätter också vårt land för stora påfrestningar. Under de senaste veckorna har vi sett vad människors gemensamt organiserade arbete verkligen betyder. Det är det som utgör samhällslivets själva grundval, det som är upphov till rikedom och välfärd och det som gör att vi kan leva våra liv i nöd och lust.

Under den världsomspännande krisen har vi förhoppningsvis också kunnat inse hur tätt sammanvävda våra liv är och hur beroende vårt samhälle är av att så många som möjligt gör så gott de kan. Det är inte sällan de som sliter i skymundan, de som tar ansvar utan föregående titlar, pompa och ståt, ofta med löner och arbetsvillkor som knappast ger dem plats i lyx och strålkastarljus, som gör den största insatsen och som alltid har gjort det.

Det betänkande som vi debatterar i dag heter kort och gott *Arbetsrätt*. Jag har haft förmånen att stå i denna talarstol ett antal år vid ungefär den här tiden på året och påpeka att människors rättigheter på arbetet, reglerade bland annat i den arbetsrättsliga lagstiftningen, spelar en stor roll för hur vårt samhälle ser ut och hur det utvecklas. I år, mot bakgrund av den pågående krisen, borde dessa påpekanden egentligen vara överflödiga. När människor i vårt land i dag tänker på hur vi ska leva när vi så gott som det bara går har klarat av att möta pandemins effekter på liv och hälsa, kommer nog frågan om arbete högt upp på de flestas listor.

Låt mig vara tydlig, nämligen att redan de effekter som krisen hittills har fått kommer att innebära negativa följder på arbetsmarknaden en tid framöver. För att möta dem krävs en klok politik som ser till att vi tillsammans kan försäkra inkomster, ser till att investera där behov och möjligheter finns och ser till att skydda fungerande företag och verksamheter från att gå omkull där det är möjligt. Men vi kommer också att behöva se till att alla de som gör jobbet i landet inte tvingas ta hela smällen genom att utsättas för grällt godtycke och oproportionerlig oro. Då måste vi ha en stark och välfungerande arbetsrätt.

Fru talman! Omställningar är en del av livet. Efter den här krisen kommer vårt samhälles förmåga till omställning att prövas hårdare än på länge. För landets löntagare är det förstås lättare att hantera den omställningen, också när den innebär svårigheter och uppoffringar, ju mer den präglas av sammanhållning och rättvisa. Där spelar de frågor som behandlas i dagens betänkande en viktig roll.

Vår samhällsmodell ger långtgående möjligheter för arbetsgivare att, som det heter, leda och fördela arbetet och att anställa och säga upp personal. Det är något som ses som en förlängning av äganderätten.

Samtidigt har man i alla samhällen insett att något skaver med att dra ut det resonemanget hela vägen. Att köpa någons arbetskraft kan inte ses som helt likt att köpa till exempel en cykel eller frukt. Därför finns regler som i vissa avseenden sätter gränser för hur det kan gå till.

Det som i Sverige heter lag om anställningsskydd, LAS, samlar en del av de reglerna. Lagen ska i en grundläggande hierarkisk relation ge ett visst skydd mot missbruk och godtycke. Den faktiska utformningen av det skyddet är i Sverige mycket flexibelt, mer än i de flesta industriländer. Det beror på att vår lagstiftning på området huvudsakligen är dispositiv, alltså att den gäller bara om inte annat har avtalats, i det här fallet mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. Det är något som i hög grad präglar de flesta aspekter av arbetsmarknaden i Sverige

De senaste veckorna, fru talman, har vi sett prov på stora ansträngningar från de fackliga organisationerna att tillsammans med sina motparter ta betydande ansvar och vara enormt flexibla. Det gäller svårigheten både att hantera en avtalsrörelse i det här läget och att tillsammans med staten hitta lösningar för permitteringar och andra brådskande insatser. Det här kan göras för att det finns upparbetade relationer och system för att hantera ett inneboende konfliktförhållande, och det är sådant som kräver kunskaper om och förtroende för motparten. Detta, fru talman, står i bjärt kontrast mot regeringens och samarbetspartiernas hantering av arbetsrätten och LAS.

I januari förra året producerades ett hafsverk som man sedan krampaktigt har försökt att hålla fast vid. Utifrån det har man tillsatt en utredning med djupt problematiska direktiv, som den fackliga rörelsen i Sverige, de som organiserar och representerar de människor som faktiskt bär upp samhället, kollektivt skakar

på huvudet åt. Det är en utredning som ska komma med sina förslag i slutet av våren. Vi vet inte exakt vad som kommer att föreslås, men vi har hört utredaren på arbetsmarknadsutskottets möte, och vi vet att denne verkar hålla sig tätt till direktiven. En del förslag har också luftats, eller läckts, svårt att veta vilket, till bland annat tidningen Arbetet. Det är bara att konstatera att om slutbetänkandet ens ligger i närheten av de förslagen kommer det att vara förslag som i praktiken upphäver det skydd som lagen om anställningsskydd ger de flesta på svensk arbetsmarknad. Det är förstås både oansvarigt och oacceptabelt.

Sedan har man samtidigt från januaripartiernas sida sagt att parterna får väl förhandla, så kanske de löser detta på egen hand. Ja, parterna förhandlar jämt om allt möjligt, men i det här fallet vill man från statens sida att de fackliga organisationerna ska genomföra de omfattande förhandlingarna med hotet om ett frontallgrepp från statens sida hängande över sig. Det är förstås både oacceptabelt och oansvarigt.

Jag tror att de flesta förstår att coronakrisen har skapat en extraordinär situation i Sverige, och den kräver extraordinära insatser från många av samhällets bärande institutioner. I det läget är det ännu tydligare att det finns en enda ansvarsfull och rimlig handlingslinje i frågan för regeringen och för de andra två partierna som har beställt och framtingat denna olycksaliga LAS-utredning, nämligen att snällt tacka för utredningens arbete och sedan omsorgsfullt placera resultatet i papperskorgen för att i stället försöka ägna sig åt att hantera de många samhällsproblem som följer i krisens spår. Låt den väldiga vilja till solidaritet och flexibilitet som de fackliga organisationerna har visat vara vägledande för arbetet framöver, inte de hugskott som har präntats fast i januariavtalet.

Fru talman! Jag hade tänkt att ägna en del av mitt anförande åt att också lyfta fram flera av de förslag som de borgerliga partierna har med i betänkandet. Jag avstår från det i dag, även om jag menar att det är viktigt för alla dem som bryr sig om arbetsmarknadsfrågor att se hur långtgående förslag som har lagts till riksdagens behandling, inte bara som tankeexperiment och utspel.

Jag vill ganska kortfattat ta upp bara några få av de många förslag som vi i Vänsterpartiet har presenterat i våra motioner för att anpassa arbetsrätten till dagens arbetsmarknad och lösa de problem som möter många arbetande.

De handlar på olika sätt om problemen med otrygga anställningar som skapar en nedbrytande otrygghet i människors hela livssituation, särskilt när de pågår över tid. Vi har ju de senaste veckorna blivit ytterligare varse vilka långsiktiga konsekvenser detta kan ge upphov till. Det har blivit tydligt att tiotusentals människors inkomster bara kan försvinna över en natt utan att deras räkningar och ekonomiska åtaganden i övrigt gör det.

En viktig förändring som skulle behövas är att ta bort den anställningsform som heter allmän visstidsanställning. Det är förstås så att tidsbegränsade

anställningar, visstidsanställningar, fyller en nödvändig funktion på arbetsmarknaden. Man måste kunna ta in vikarier, ha extrapersonal vid tillfälliga anhopningar och ha särskilda anställningar inför en avgränsad extrauppgift eller projekt. Men tillsvidareanställning ska vara norm, och avvikelser från normen ska förhandlas i kollektivavtal helt enligt den flexibla svenska modellen. Vi vill också skärpa och tydliggöra gränsen för hur länge man kan vara visstidsanställd hos en arbetsgivare innan anställningen övergår i en tillsvidareanställning.

Ett annat problemområde där vi har föreslagit ändringar är det som kommit att kallas hyvling. Det är situationer där arbetsgivaren utan att gå igenom något uppsägningsförfarande plötsligt drar ned sysselsättningsgraden för de anställda. De får till exempel gå från heltid till halvtid och tappar då halva lönen.

Jag nämner de här två förslagen särskilt, dels för att de är viktiga och riktar sökljuset mot återkommande problem på arbetsmarknaden och dels för att det är exempel på förslag som jag tror att många som röstade på det större av regeringspartierna har förväntat sig att man ska agera på. Det är ju dessvärre rätt långt från det som hittills har levererats och det som finns i januariavtalet.

Fru talman! Under den pågående coronakrisen har regeringen enligt min mening hittills visat beundransvärd handlingskraft och mognad. Det har man i stor utsträckning gjort genom att förlita sig på impulsen att ta till vara det som är bra i Sverige och fixa till sådant som inte fungerar bra.

Det vore mycket välkommet om man kunde låta denna anda smitta av sig på det fortsatta arbetet på arbetsrättens områden. Det skulle i så fall kräva att man lägger januariavtalet om inte i papperskorgen så åtminstone längre bak i byrålådan för att i stället koncentra sig på de faktiska problemen och utmaningar som de arbetande och de arbetsökande i Sverige står inför.

Det kommer i alla fall vi i Vänsterpartiet att fortsätta göra.

Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna har i detta betänkande en hel del reservationer, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 10.

Fru talman! Vi behandlar i dag motioner avseende området arbetsrätt. Det är motioner som vi lämnat under höstens motionstid. Även om dagens debatt handlar om ett område som kanske inte ligger högst på den politiska dagordningen är det viktigt att vi fortsätter riksdagens arbete och visar svenska folket att vi har en riksdag som kan fortsätta fatta viktiga och nödvändiga beslut även i tider som dessa.

Fru talman! Pandemin med covid-19 drar från land till land, och Europa har drabbats mycket allvarligt. Sverige har nu en mycket stor utmaning i att främst rädda liv och hälsa. Det är viktigt att vi kan fatta beslut som handlar om att hantera krisen och se till att framför allt sjukvården fungerar. Många sliter i dag i vården och i äldreomsorgen, med att skydda personer med

funktionsvariationer och så vidare. Det är oerhört viktigt att de får allt vårt stöd.

Det är också viktigt att vi kan fatta beslut om det krispaket som behövs för att snabbt motverka den ekonomiska katastrof som drabbar många av våra företag och deras anställda i pandemins spår. Många arbetstillfällen står på spel, och många känner oro och förtvivlan – både arbetsgivare och arbetstagar. Vi kan med politiska förslag försöka mildra krisen, men många kommer tyvärr ändå att drabbas av uppsägningar och arbetslöshet.

Vi kristdemokrater har tagit fram flera förslag som vi tror kan rädda jobben. Vi anser inte att regeringens förslag har varit tillräckliga, utan vi tror att för att rädda framför allt småföretag och deras anställda kommer vi att behöva göra mer. Finansutskottet kommer att behandla våra förslag i närtid.

Fru talman! Arbetsrätten fyller en viktig funktion på den svenska arbetsmarknaden, kanske särskilt i tider som dessa. Den reglerar anställningsförhållanden och tydliggör ansvarsområden för både arbetsgivare och arbetstagar.

Den svenska modellen, som vi nu kämpar för inom EU, har gett parterna relativt stor frihet att själva fatta beslut utifrån semidispositiv lagstiftning med kollektivavtal som reglerar anställningsförhållanden. Men tiderna har förändrats och så även arbetslivets villkor. Konkurrens från omvärlden innebär ett allt större behov av flexibilitet på arbetsmarknaden. Många fabriker har på regelbunden basis ett antal personer anställda via bemanningsföretag för att kunna ha flexibilitet för variation vad avser orderingång. Tjänstesektorn växer, och många arbetar flexibelt utifrån uppdrag. Det finns därför stort behov av flexibilitet.

Vi tror inte att detta kommer att förändras i någon större utsträckning framöver, efter den här krisen. Men det är viktigt att se till att trygghetssystemen fungerar när krisen kommer, bland annat genom att fler går med i en a-kassa.

Därför, fru talman, diskuterade vi redan i höstas vad vi skulle satsa på i vår skuggbudget. Vi lade in en rätt att delvis göra avdrag i deklarationen för att gå med i a-kassan. Jag tror att det är jätteviktigt att uppmuntra människor att gå med i a-kassan, för den dagen det händer något behövs det som ett skydd.

Vi kristdemokrater menar att de som haft svårast att ta sig in på arbetsmarknaden nu kommer att få det ännu svårare. Det gäller framför allt gruppen nyanlända. Vi har under en längre tid valt att förespråka anställningsformer som skulle kunna ge dessa personer en chans att ta sig in på arbetsmarknaden. Våra förslag om inträdesjobb, där man under en utbildningsperiod får lägre ersättning tills man är etablerad inom yrket, är ett sätt.

Nu har parterna på arbetsmarknaden lagt fram ett alternativt förslag om så kallade etableringsjobb. Vi är försiktigt positiva till dessa även om vi noterat att remissinstanser väckt frågor om risker för bedrägerier i systemet. Vi hoppas att regeringen vidtagit tillräckliga

åtgärder i syfte att förhindra detta, men vi kommer att följa denna reform noga.

Fru talman! När det gäller vår reservation avseende flexibla regler och nya anställningsformer är majoritetens svar att det kommer en utredning under våren som ska presentera förslag på området, framför allt i fråga om turordningsregler.

Vi menar att det är viktigt att företagen i olika konjunkurlägen kan anpassa sin verksamhet för att klara konkurrenskraven i omvärlden. Då måste de också kunna ställa om och behålla nyckelpersoner. Annars finns det risk för det som vi ofta hör om från företagare – att de är rädda för att anställa trots att de behöver personal. Det är en balansgång.

Vi kristdemokrater har föreslagit att undantagen från turordningsreglerna i anställningsskyddslagen ska utökas från två till fyra personer, oavsett företagets storlek. Om det stämmer som läckt från utredningen att det kan bli fler som kan komma att undantas, då välkomnar vi det. Men det kommer nog att behöva göras en rejäl genomgång av arbetsrätten utifrån de scenarier som vi nu ser kring en pandemi. Det vore värdefullt om parterna tog med även det i diskussionen.

Fru talman! Utstationeringslagen har debatterats ett stort antal gånger här i kammaren. Att säkerställa goda villkor för dem från andra EU-länder som kommer till Sverige och jobbar är en självklarhet. Det kommer naturligtvis att skapa problem under den här tiden, men vi vet att den fria rörligheten kommer att fortsätta gälla inom EU. Därför måste vi ha regler kring det.

Nuvarande regering har ändrat den lag om utstationering som Alliansen tog fram. Vi tycker att lagen gick lite för mycket mot protektionism och mindre mot omsorg om dem som kommer hit för att arbeta. Detta strider mot EU-rättens principer, och det försvårar för utstationering trots att många företag behövt arbetskraft från övriga Europa. Även Lagrådet ifrågasatte när regeringen gjorde ändringar 2017 varför man inte först utvärderade den lex Laval-lag som kom under allians-åren.

Just nu avvaktar vi att regeringen ska komma med ett nytt förslag kring utstationering. Vi kommer då att återkomma med ytterligare ställningstaganden i frågan.

Fru talman! Avslutningsvis är det en allvarlig tid nu. Jag kommer därför att välja att inte gå i polemik med regeringspartierna i dag. Debatten om arbetsrätt kommer att återkomma.

Anf. 7 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Likt många talare före mig vill även jag börja med att understryka den mycket svåra situation som Sverige och hela världen befinner sig i just nu. Den här krisen saknar motstycke i vår moderna historia. Den är varken framkallad av dåliga statsfinanser, bostadsbubblor som spruckit, bankkriser eller de många strukturella problem som annars omgärdar svensk arbetsmarknad och som dagens betänkande handlar om.

Fru talman! Det är coronaviruset som har lamslagit hela världen – ett virus som fick sitt utbrott i mångmiljonstaden Wuhan i Kina i början av året men som har spridit sig som en löpeld över hela världen, vilket nu gjort att Världshälsoorganisationen valt att klassa det som en global epidemi.

Hittills har hundratusentals människor smittats världen över, och dödstalen ökar för varje dag. Tyvärr kommer smittspridningssiffrorna att fortsätta att öka. Tyvärr kommer fler människor att bli sjuka och dö innan den här epidemin är över.

Mina tankar går till alla drabbade i denna mycket svåra tid – till alla dem som har mist en make eller maka, en mor eller far, en morfar eller farfar, en dotter eller son eller en kär vän. Det går inte att föreställa sig den sorg som väldigt många människor går igenom just nu.

Fru talman! I denna mycket allvarliga situation måste vi klara av att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Vi måste göra allt för att minska smittspridningen, säkerställa tillgången till skyddsutrustning, stärka intensivsjukvården, se till att våra samhällsviktiga funktioner fungerar och rädda människoliv. Men vi måste också agera akut för att rädda företag från att gå i konkurs och skydda jobben med kraftfulla stödpaket. Vi måste göra detta för att förhindra massarbetslöshet och för att människor ska ha ett jobb att gå tillbaka till när den här pandemin är över.

Fru talman! Mycket har gjorts hittills på kort tid, men väldigt mycket återstår att göra. Förra veckan presenterade regeringen tillsammans med oss stödpartier, Liberalerna och Centerpartiet, flera krispaket för att bromsa den utveckling vi nu ser. Men jag upprepar: Fler krispaket kommer, och betydligt fler åtgärder kommer att behöva vidtas för att rädda företag och skydda jobben.

Just i detta nu pågår också intensiva förhandlingar mellan regeringen och stödpartierna för att fler krispaket ska kunna presenteras omgående. Denna gång måste stödet framför allt gå till de små och familjeägda företagen, vars ägare just nu riskerar att få sina livsverk grusade. Detta måste vi efter bästa förmåga förhindra.

Fru talman! Ska vi ta oss igenom denna kris krävs nationell samling. Det krävs att vi lägger våra trötter åt sidan och gemensamt tar politiskt ansvar. Hittills har vi åtta partier lyckats visa att vi klarar av att ta gemensamt ansvar när krisen kräver det, och det är jag stolt över.

Jag hoppas vi kan fortsätta i den andan. Jag lovar att den dag kommer då vi ska utvärdera krisarbetet, ifrågasätta en del av insatserna och framföra kritik mot det som inte har fungerat. Men där är vi inte ännu.

Samtidigt som politiken och våra myndigheter tar sitt ansvar måste också våra medborgare göra sin samhällsplikt och lyssna på våra expertmyndigheters skarpa rekommendationer om vi ska kunna stoppa smittspridningen. Aldrig har uppmaningarna om att hålla händerna rena, stanna hemma om vi är sjuka, jobba hemifrån om vi kan, undvika sociala sammankomster, hålla avstånd när vi rör oss ute, avstå från att

åka på skidresor till fjällen och tänka på våra äldre och andra riskgrupper varit så viktiga som de är nu. Därför uppmanar jag ödmjukt alla er som kan tänkas lyssna eller titta på den här debatten att lyssna på våra myndigheters rekommendationer. Just nu handlar kampen mot coronaviruset om att rädda liv.

Förutom frågorna om humankapitalet och den djupa svacka som vårt näringsliv befinner sig i har vi också blivit varse hur otrygga våra trygghetssystem är och att de inte är dimensionerade för att klara denna typ av kriser. Ska vi kunna hindra att hundratusentals människor kliver rakt ut i ett liv i utanförskap och arbetslöshet måste vi göra det som den här utmaningen kräver av oss.

En majoritet av Sveriges arbetslösa omfattas inte i dag av arbetslöshetsförsäkringen. Detta försämrar tryggheten i samband med omställning och kommer att få förödande konsekvenser om vi inte är beredda att göra något åt det. Att a-kassan inte omfattar alla är ett stort strukturellt problem som behöver lösas. Ersättning vid arbetslöshet är en av de mest effektiva stimulanserna vid en krisande ekonomi samtidigt som det är grundläggande för att familjer inte ska förlora sina hus och hem.

Från Liberalernas sida har vi hela tiden hävdat att svaret är en obligatorisk a-kassa. Det är inte läge för politiska konflikter nu, men vi kommer att behöva återkomma till denna fråga.

Fru talman! Den här krisen vittnar också om att vi kommer att behöva lägga om vår arbetsmarknadspolitik. Vi kommer att behöva göra förändringar i arbetsrätten för att skapa mer flexibilitet och stärka våra trygghetssystem så att de omfattar både arbetstagare och alla små egenföretagare som i dag hamnar utanför. Detta kommer tyvärr även Vänsterpartiet att behöva bli varse.

Vi kommer att behöva skapa fler enkla vägar till arbetstillfällen utan förkunskapskrav så att alla de som står utanför får en chans att komma i arbete och alla de som nu riskerar att bli arbetslösa snabbt ska kunna skola om sig och bli matchningsbara för nya jobb.

Företagen går igenom ett stålbad just nu. För att de ska orka vara en tillväxtmotor i svensk ekonomi även i framtiden måste politiken ta ansvar för att otidsenliga lagar avvecklas, regelverken förenklas och det blir billigare och enklare för företagen att anställa framöver.

Allt detta kommer vi att behöva återkomma till, men just nu måste kampen handla om att bekämpa coronaviruset och minska smittspridningen, rädda människoliv, rädda företagen, skydda jobben och säkerställa att de som blir arbetslösa får en trygg omställning. Detta måste vara det överordnade målet för politiken just nu. Allt annat får vi återkomma till vid ett senare tillfälle.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas reservation 22 i betänkandet.

Anf. 8 HELÉN PETTERSSON (S):

Fru talman! När vi i dag debatterar arbetsmarknadsutskottets motionsbetänkande AU8, som handlar

om arbetsrätt och inget annat, sker det i en väldigt speciell situation. Vi läser om varsel varenda dag. Jag har nästan dagligen kontakt med förtvivlade företagare och anställda som är desperata och oroliga för sin framtid. Allt detta beror naturligtvis på konsekvenserna av coronaviruset.

Samhället förändras från dag till dag, och man hinner knappt med. Det känns som om verkligheten för två veckor sedan är något som man pratar om med samma nostalgi som det som var för 15 år sedan. Att då stå i riksdagens kammare och diskutera förslag som skrevs i början av hösten 2019, långt innan vi hade en aning om vilken verklighet vi i dag skulle befinna oss i, är inte helt enkelt. Alla förslag är skrivna utifrån den verklighet som rådde då, och ärligt talat känns det som en hel epok sedan.

De första som drabbades ekonomiskt av coronavirusets konsekvenser var de som jobbade i hotell- och restaurangbranschen och inom handeln. De anställda som redan tidigare har tuffa förhållanden med osäkra anställningar, låga löner och deltidsarbete är de som drabbas först och hårdast i en kris som denna. De som behöver mest stöd och trygghet från samhället i en krissituation är de som drabbas hårdast. Ur detta perspektiv kan jag hålla med om att vi behöver se över anställningsskyddet, så att det omfattar fler – fler som får tillgång till samhällets stöd när det är kris.

Att i detta läge försvara varför vi inte vill gå med på ytterligare försämringar av anställningstryggheten, som det ju finns ett antal motioner om i det här betänkandet, känns orimligt, oavsett om det handlar om förlängda provanställningar eller om ytterligare uppluckringar av LAS eller annat. Det borde säga sig självt. Vi i Sverige är inte bara beroende av våra företag – vi är lika beroende av de anställda i företagen.

Om vi ska få landet på fötter igen efter den här krisen behöver vi trygga företag med trygga anställda. Otrygga anställningar skapar otrygga människor. Det gynnar ingen i vårt samhälle. Det gynnar heller inte en levande demokrati.

I den omedelbara krissituation som vi befinner oss i nu ser vi också tydligt fördelen med en stark partsmodell och kollektivavtalens betydelse på arbetsmarknaden. Vi ser hur snabbt och effektivt parterna på arbetsmarknaden nu tecknar avtal om korttidspermitteringar på löpande band för att förhindra stora uppsägningar och tapp av viktig kompetens i företagen.

Parterna tar ansvar för att Sveriges företag ska kunna starta om snabbt när krisen väl är förbi, kanske till och med starkare än de var tidigare, ifall man nu väljer att använda en del av korttidspermitteringen till kompetensutveckling för personalen.

Jag hoppas att alla kan se styrkan i den svenska modellen när vi befinner oss på andra sidan av den här krisen, som vi fortfarande bara är på väg in i.

Jag tänker bara nämna några punkter i betänkandet. Ett avsnitt handlar om utstationerade arbetstagare. Här kan jag konstatera att det finns flera yrkanden om att återinföra lex Laval, och ett huvudargument för detta

är att det nu skulle vara mindre attraktivt för utländska företag att komma till Sverige och utföra arbete.

Men det vi egentligen ser är ju det motsatta: Andelen utstationerad arbetskraft fortsätter att öka år för år. De utstationerade var över 40 000 personer år 2019. Jag vill naturligtvis att även den utstationerade arbetskraften ska ha bra arbetsförhållanden och att ordning och reda ska gälla på den svenska arbetsmarknaden, för de anställda men också för företagen och för konkurrensvillkorens skull.

Då finns det, som vi ser det, ingen anledning att återinföra lex Laval. Snarare bör man se till att fler av de utstationerade omfattas av kollektivavtal och att kontrollerna av de arbetsplatserna blir bättre och fler.

Jag är väl medveten om att det finns många tankar om det januariavtal som de fyra partierna har förhandlat fram, inte minst när det gäller de här frågorna. Alla er som fortfarande känner er skeptiska till avtalet vill jag be att läsa det betänkande som vi i dag debatterar.

Jag tror att det i grunden finns ett motionsbetänkande med 340 eller 360 sidor, där man kan läsa vad alla partier har för syn på arbetsrätten. Om vi inte hade haft ett januariavtal hade de förslagen mycket väl kunnat bli verklighet. Det handlar om stora förändringar i LAS, inte bara turordningen. Det handlar om lex Laval. Det handlar om lagstadgade minimilöner för vissa och om inskränkningar av strejkrätten, bland annat.

Alla dessa delar skulle sammantaget fullkomligt rasera balansen på arbetsmarknaden. Det är precis den balansen, som i dag visar sig vara så fungerande och stark när landet är i en kris, som vi måste värna.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 9 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag vill först ursäkta mig för att jag kom in senare i debatten än planerat, men coronaviruset skapar ibland logistiska utmaningar i vardagen, inte bara i det stora utan också i det lilla, inte minst för oss småbarnsföräldrar.

Låt mig inleda med det som är oundvikligt när man står i talarstolen under den här tiden, nämligen att som många andra talare tacka alla dem som kämpar i dag inom vården och skolan, dem som städar de utrymmen som nödvändigt måste vara smittfria, dem som sitter i kassan och dem som upprätthåller samhällsviktiga funktioner som gör att vi trots coronakrisen kan hålla igång. Jag tror att alla vi i kammaren vill tacka alla dessa heroiska personer som just nu gör att landet står något bättre förberett för den kris som pågår och som väntar.

Precis som andra vill jag också vända mig till dem som är oroliga och som har anhöriga som har blivit smittade. Jag vill rikta den medkänslan, för ytterst är detta, som många har påpekat, inte en ekonomisk kris eller en arbetsmarknadskris, utan detta är en hälsokris och en mänsklig kris som vi alla bör ta del i att motverka.

Dock är detta även en djup ekonomisk kris och en djup arbetsmarknadskris. Jag vill nu bara säga några

ord om arbetsrätten, för jag tycker inte att detta är tillfälle för polemik, och nämna den stora utmaning som nu finns på arbetsmarknaden. Varslen stiger oerhört brant. Det kommer att närma sig 20 000 varsel under mars månad, och detta är därmed i nivå med de värsta kriser vi haft.

Det finns tre viktiga målsättningar för arbetsmarknaden i det här läget som jag vet att regeringen arbetar mycket hårt med och som det också finns en stor enighet om i kammaren.

Det första är att så många som möjligt ska kunna vara kvar i arbete under den här djupa krisen. Genom att företagen inte går i konkurs, genom att de får stöd med likviditet och andra former av stöd och genom att de får sänkta kostnader kan de hålla kvar så många anställda som möjligt tills krisen är över.

Det andra är att de som ändå förlorar arbetet nu får största möjliga chans att nu skola om sig till de yrken som nu finns öppna och där det finns stora behov i regioner och kommuner.

Det tredje är att vi passar på att göra ett slags digitalt, nationellt kompetenslyft där så många som möjligt, utan alltför stora hänsyn till de villkor vi hade tidigare, får chansen att kompetenslyfta sig, utbilda sig och använda denna tid då de kanske är korttidspermitterade eller arbetslösa till att stärka sig, rusta sig och utbilda sig.

Låt mig säga några ord om dagens debatt om arbetsrätten. Det kommer en tid då situationen på arbetsmarknaden kommer att förändras. Jag tror att de flesta här i kammaren inser att det då är väldigt viktigt att de små företagen, som drabbats hårt, får chansen att anställa igen och att de vågar göra det. Då är det viktigt att vi har en flexibel arbetsmarknad, att man anställer så många som möjligt och att man tar chansen trots att det är tuffa tider.

Det är viktigt att man inte utsätts för stridsåtgärder som är oproportionerliga och att vi inte faller tillbaka till fyrkantiga situationer som vi har haft tidigare utan att vi ger de små företagen en chans att ta sig tillbaka så långt som möjligt.

Det tredje är också jätteviktigt, apropå att utstationeringen är en del av denna debatt: att man har möjlighet att upprätthålla den inre marknaden i EU med möjligheter för utländska företag att agera i Sverige och för svenska företag att agera i andra länder. Utstationeringen går i båda riktningarna. Därmed får man möjlighet att återupprätta EU:s inre marknad.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 8 Tydligare regler vid konsumentavtal

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU19
Tydligare regler vid konsumentavtal (prop.
2019/20:63)
föredrogs.

Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Konsumentfrågor berör oss alla. Förra veckan hade vi en debatt runt ett konsumentbetänkande där vi pratade om både det som är bra och det som behöver förbättras för att en konsument ska få ett starkt skydd. Det gäller både nationellt och internationellt. Med ökat skydd ökar också informationsflödet och den information som både konsumenter och företag behöver ange och ta till sig av.

Världen ändras. I dag handlar vi mer och mer digitalt – och i detta läge kanske vi handlar ännu mer digitalt än vad vi hade gjort annars – från Sverige, EU och tredjeland, vilket gör att de informationsfrågor som jag är inne på kommer att bli fler. Vad gäller i fråga om reklamationsrätt, återköp, frakt och bytesrätt? När övergår varan i konsumentens ägo, och vilket lands lagstiftning gäller?

Samtidigt som vi konsumenter blir mer och mer internationella har vi önskemål om att få mer information vid köp. Vi vill veta från producent och säljare vad varan innehåller och vad som gäller med olika märkningar. I och med ökande krav på information blir informationen mer och mer otillgänglig.

Fru talman! Dagens förslag utgår från EU-direktiven, som vi ska implementera. De förtydligar vilka regler som gäller i fråga om de olika saker som jag nyss räknade upp. Det är bra. Men hur ska vi klara av informationen på ett enkelt sätt? Informationskraven är så stora och omfattande att informationen på riktigt börjar bli otillgänglig. Vid köp på nätet ska vi klicka i att vi har läst villkorstexten. Men handen på hjärtat: Hur många läser den texten?

Jag och Centerpartiet vill att det ska vara enkelt att vara konsument och företagare. Vi har en reservation tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna om att vi vill att regeringen ska se över vilka krav som ställs på företagen.

Måste det som är lagstyrt stå med i en villkorstext? Eller ska det som är bättre än lagstiftningen stå där? Ska vi lägga mer fokus på sådant som kan påverka konsumentens val av köp? Jag tänker på innehåll av kemikalier, ursprungsland och transportvägar. Jag har inte svaren, men det är detta som jag vill att regeringen ska se över.

Fru talman! Samtidigt som de direktiv som finns implementeras vill jag att man ser över detta, ifrågasätter och ser hur man kan se till att informationen blir mer tillgänglig.

Det finns exempel från Danmark på hur man arbetar digitalt för att förenkla informationen och om hur man hittar den som konsument. Det här är självklart något som ska drivas från näringslivet, men samtidigt är det vårt ansvar att sortera i informationen och uppmuntra näringslivet i arbetet.

Men för att man ska kunna göra detta krävs det också information om hur konsumenterna betar sig. Vad är det som är viktigt för konsumenten? Det är säkert något som både Konsumentverket och Sveriges konsumenter skulle kunna bidra med. Både jag och företagen vill ha trygga kunder och trygga konsumenter

som känner att de får den information som de behöver. Det gäller att det är enklare för båda parter och att det blir lättbegripligt även för den svaga konsumenten.

Fru talman! Vi behöver tydliga regler när det gäller vad en konsument har rätt till, men vi måste också se över vilka krav på information vi ställer. I dag tenderar reglerna snarare att försvåra än att förenkla.

Med det yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Anf. 11 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Vi ska i dag debattera civilutskottets betänkande 19, som behandlar proposition 2019/20:63 *Tydligare regler vid konsumentavtal*. I betänkandet behandlas tre motionsyrkanden i två följdmotioner. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet i betänkandet och avslag på reservationerna.

Fru talman! I propositionen föreslår regeringen ett antal lagändringar utifrån ett antal förändringar som har skett på EU-nivå. Vi inför till exempel två nya definitioner i distansavtalslagen, dels en definition av begreppet affärslokaler, dels en definition av begreppet digitalt innehåll.

Lagändringarna bidrar till att förtydliga reglerna på konsumentområdet, framför allt i frågor kring distansavtal och avtal utanför fasta affärslokaler. Det är viktigt att dessa regler finns och att det är tydligt både för konsumenten och för näringsidkaren vad det är som gäller.

När man läser betänkandet kan man konstatera att det i den delen i dagsläget inte finns några andra förslag. Jag kan då konstatera att regeringens proposition, så som den är framlagd, i stort sett är bra och att alla partier ställer sig bakom den. Det är fullgott. Men samtidigt tror jag att man ska ha den yttersta respekten för motionärernas ingång: att det i dag finns utmaningar på det konsumentpolitiska området.

Vi ser i dag att vi har en utmaning kring en snabb digitalisering och förändrade köpmönster. Och det är mycket annat som gör att vi lever i en föränderlig värld. Därför är det viktigt att vi framgent i denna kamrere resonerar kring hur vi ska hantera de digitala utmaningarna och de nya köpmönster som finns så att konsumenterna och näringsidkarna vet vad som gäller.

I den reservation som Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har lagt fram vill de i grund och botten ha en bredare översyn av de konsumenträttsliga regelverken i syfte att åstadkomma en mer sammanhållen konsumentlagstiftning. Det är gott. Men det motionärerna föreslår hanteras inte i den här propositionen. Detta lagstiftningsärende gäller uteslutande frågor som handlar om att genomföra sådant som följer av EU-rätten. Vidare tror jag att det är viktigt att konstatera, som regeringen gör, att en väldigt stor del av det som förslagen på det konsumentpolitiska området handlar om är totalharmoniserat. Vi har alltså en full harmonisering på det här området. Och tyvärr, kanske vi kan tycka, är en hel del av de skrivningar som finns också väldigt detaljerade, vilket gör att medlemsstaterna i väldigt liten utsträckning har möjlighet att hantera frågan.

Fru talman! Regeringen sitter inte helt stilla och är inte helt passiv. Man har i dag två pågående arbeten. Två särskilda utredare arbetar med att se över innehållet i varudirektivet. Där finns det möjligheter att förhoppningsvis få bättre skrivningar för en mer sammanhållen konsumentlagstiftning. Regeringen har också tillsatt en särskild utredare som arbetar kring att modernisera konsumentskyddet mer generellt. Även här pågår ett arbete.

Det finns alltså arbete som pågår.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 8 Tydligare regler vid konsumentavtal

Civilutskottets betänkande 2019/20:CU19
Tydligare regler vid konsumentavtal (prop.
2019/20:63)
föredrogs.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 9 Näringspolitik

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU12
Näringspolitik
föredrogs.

Anf. 12 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Coronaviruset slår oerhört hårt mot Sverige och mot världen. Det började som ett virus i en region i en del av Kina som få hade hört talas om och har spritt sig över världen och växlat från att vara en allvarlig vårdfråga till att bli en sak som påverkar vår ekonomi, företagen och jobben. Inte minst påverkar det oss alla i vår egen vardag på olika sätt.

De senaste veckorna har vi sett stora slag mot företag och företagare. Hotell står tomma, och människor äter inte på restaurang som tidigare. Var och en av oss kanske skjuter upp att göra vissa inköp av kläder, skor och andra saker.

Det viktigaste nu är att minska spridningen av coronaviruset och att göra vad vi kan för att människor inte ska bli sjuka eller dö.

Men, fru talman, detta är ett stort problem för vår ekonomi, för företagen och för jobben. Om jag fattade siffran rätt omfattade varslena förra veckan 18 000 personer – människor som snart går ut i arbetslöshet. Inom handeln uppskattar man att så många som 70 000 jobb kan gå förlorade inom loppet av de kommande veckorna, och vi har många andra branscher i Sverige. Företagare ser nu sina livsverk falla samman.

Jag menar att vi därför ska kunna ha en diskussion, samtidigt som vi har riktade, kraftfulla vårdåtgärder, för att de facto – här och nu – försöka rädda företag från konkurs och undvika att jobb går förlorade och att det leder till arbetslöshet.

Den senaste tiden har åtgärder vidtagits av bland andra Riksbanken och regeringen för att hantera ekonomiska problem. Kreditgarantier har ställts ut till flyget, Riksbanken har försökt säkra det finansiella systemet och snart kommer vi i riksdagen i enighet att fatta beslut om flera viktiga åtgärder, såsom att ge företag möjlighet att permittera och friställa personal och att lyfta bort sjuklöneansvaret och kostnaden för detta från arbetsgivarna. Dessa första åtgärder är rimliga och riktiga, men de är otillräckliga. Mycket mer måste göras, och det måste göras nu.

Förra veckan pratade jag med en hotellchef som tappat över 90 procent av beläggningen. Den frisör som jag brukar klippa mig hos berättade att 95 procent av hans omsättning är borta men att han står kvar med en hyra på över 100 000 varje månad. Gallerior ligger öde, och handlare drabbas stenhårt – en bransch där man redan tidigare varit prövad av e-handeln. Annars populära restauranger har få gäster.

Fler företagsåtgärder måste till. Nu är det läge att stimulera svensk ekonomi kraftfullt och riktat för att hjälpa och rädda svenska företag. Vi har en ekonomi i Sverige med låg statsskuld, vilket gör att vi har ekonomisk möjlighet att klara detta. Sverige har, räknat så här långt med regeringens förslag, stimulerat mindre än många andra länder. Behoven är dessutom omfattande.

Moderaterna har föreslagit ett kraftfullt paket på 300 miljarder riktat till ekonomi och företag. Det består av fyra olika delar.

Den första delen, fru talman, innebär att vi vill ta regeringens ändringsproposition och rösta igenom den men utveckla förslagen. Det är bra att ge möjlighet till uppskov med skatten. Vi tycker dock att även bolagskatt ska skjutas upp och att den ränta på nästan 7 procent som regeringen har föreslagit är på tok för hög. Vi tycker att det är rätt och riktigt att regeringen lagt fram förslag om att personal ska kunna permitteras, men vi tycker att även familjeföretag och bemanningsföretag ska kunna täckas in. Och vi tycker att man ska ta fram förslag riktade till ensamföretagare.

Den andra delen i vårt paket handlar om att slopa arbetsgivaravgifterna under april och maj. Just nu är vi i ett läge där många företag har tappat hälften, 70 procent eller kanske till och med hela sin omsättning och alla sina kunder men står kvar med stora fasta kostnader. Om vi inte vill att företag ska gå under krävs av vi politiskt ser till att kostnader lyfts bort, och då är en åtgärd som att ta bort arbetsgivaravgifterna oerhört kraftfull. Det vi har räknat på är över 70 miljarder kronor eller drygt 20 000 kronor för varje anställd. Detta skulle kunna göra stor skillnad.

Den tredje delen, fru talman, är riktat hyresstöd för särskilt drabbade branscher: restauranger, hotell och handel. De har två stora kostnader: Den ena är personal, och den andra är lokaler och hyror. Man har nu möjligheten till permittering, men vi tycker att den ska kompletteras med att lyfta bort arbetsgivaravgifterna. Detta behöver kompletteras med riktade hyresstöd. Vi

tycker att staten under april och maj ska kunna ta minst hälften av hyran.

Den fjärde delen i vårt paket är en företagsakut som vi tycker ska införas. Den ska jobba med två saker: lånegarantier och riskkapital.

Lånegarantier har Riksbanken och regeringen redan jobbat med. Det vi vill komplettera med och göra är en konstruktion där man fortsätter som företagare och har kontakt med sin bank, som gör en sedvanlig kreditprövning men där staten går in och lyfter bort upp till 90 procent av risken från banken till staten. Detta innebär på ren svenska att det blir helt andra möjligheter och att de pengar som ställs ut i lånegarantier de facto kommer småföretagare till del.

Företagsakutens andra del är en riskkapitalfond. De båda delarna har 100 miljarder var, men riskkapitalfonden ska, utöver det som ägarna gör, kunna bidra med att injicera friskt kapital i bolag. Vi tror att detta är nödvändigt för att företag ska kunna överleva. Det vi gör med hyresstöd, arbetsgivaravgifter och utökade lånemöjligheter är viktiga delar, men det handlar också om att många företagare vill undvika att skuldsätta sig ytterligare. Vi tror att ökade möjligheter när det gäller riskkapital är en viktig del i detta.

Hantering av krisens effekter på företag och jobb sker i flera faser. Regeringen har inlett de första faserna, och detta tycker vi är bra. Men nu är det dags att komplettera detta och gå in i nästa fas. Efter lånegarantier och annat går man helt enkelt in med kraftfulla och riktade åtgärder för att rädda svenska företag och jobb. Det måste till ett kraftpaket i närtid för att undvika konkurser och uppsägningar.

Statsministern har med rätta talat om nationell samling i det här läget. Om han menar allvar handlar det om att här och nu lägga fram detta och ha breda samtal med fler partier.

Sedan kommer vi, längre fram i detta, fru talman, till andra delar av krishantering. Nästa steg handlar i praktiken om att återstarta svensk ekonomi efter chocken och krisen. Då tror vi att det kommer att krävas ett antal saker.

Vi behöver ha ökade generella och permanenta statsbidrag till kommuner och regioner. Det handlar om att sänka skatten på inkomster och pensioner för att skapa efterfrågan längre fram i ekonomin. Det handlar om att tidigarelägga infrastrukturinvesteringar och att ha en plan för ökade utbildningsinsatser. Det handlar om ytterligare arbetsmarknadspolitiska åtgärder för snabb omställning. Och, inte minst, handlar det längre fram om ett brett program med reformer som bygger tillväxt och konkurrenskraft för Sverige.

Men, fru talman, i nuläget handlar det om krisen för klädaffären, teknikkonsulten, frisören, restaurangen och hotellet. Krisen handlar om att tiotusentals företag nu bokstavligen kan gå under och att hundratusentals människor kan bli arbetslösa. Vi har ett politiskt ansvar att nu göra vad vi kan för att så i möjligaste mån inte ska ske. Vi har presenterat ett paket, och det är nu dags att gå från ord till handling.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 13 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation 5.

Sverige och världen befinner sig i en föränderlig, osäker och orolig tid i kölvattnet av covid-19:s framfart. Vad som började som ett kinesiskt virus med påstått obefintlig påverkan på svensk folkhälsa kom snabbt att utvecklas till en global pandemi som i allra högsta grad drabbat även oss.

Olika åtgärder har hittills vidtagits. Det har kommunicerats ut rekommendationer rörande hygien och social distansering. En stor del av landets utbildning sker nu digitalt, och möjligheten att stänga grundskolor och förskolor finns. Restauranger och barer får endast ha bordsservering och så vidare.

Samtliga dessa åtgärder har vidtagits för att begränsa smittspridningen i samhället, bland annat för att plana ut kurvan så att vården ska kunna hantera situationen men självklart också för att skydda utsatta riskgrupper.

Fru talman! Det är direkt omöjligt att i stundens hetta veta vad som är en perfekt åtgärd. Det tror jag att vi alla är eniga om. Det är möjligt att vissa förslag har kommit för sent, att vissa förslag varit för mildt utformade och att andra förslag inte gör någon större nytta.

Det kommer att komma en tid efter denna pandemi då vi under mer normala förhållanden kan utvärdera de åtgärder som regeringen har vidtagit och deras resultat och de åtgärder som regeringen inte har vidtagit och hur utfallet hade kunnat bli om man vidtagit de åtgärder som inte vidtagits. Först då kan vi försöka se och överblicka resultatet av Sveriges krishantering. Till dess måste riksdagens samtliga partier agera så konstruktivt som möjligt. Största möjliga samsyn och samarbete är önskvärt – såväl nu som framöver.

Men samtidigt kan inte Sveriges opposition tillåta sig att vingklippas helt. Det finns även nu, precis som tidigare, ett behov av att vi pressar regeringen framför oss, granskar dess agerande och utifrån tillgänglig information bidrar till ett så korrekt beslutsfattande som möjligt.

Fru talman! Framtiden får, som sagt, utvisa hur effektiva olika staters agerande kommer att bli för att begränsa smittspridningen. Här och nu kan vi dock redan konstatera att de åtgärder som har vidtagits världen över har fått enorma konsekvenser för den globala ekonomin, för det lokala näringslivet och för den enskilde individen.

Den globala ekonomin har de senaste veckorna tagit stor skada, och många räds en lågkonjunktur mer långvarig än covid-19. Detta har inte minst gestaltat sig i nedgångar på börser runt om i världen i stil med nedgångar under finanskriser.

De som har arbetat hårt, gjort rätt för sig och över tid sparat undan och investerat det de förmått har sannolikt fått se sina värdeökningar och mer därtill försvinna.

Den enskilde näringsidkaren som ett vanligt år sliker för att få sin restaurang att gå runt på små marginaler har nu nästan helt blivit av med intäkterna.

Småföretagare långt ned i förädlingskedjan står nu helt utan order när deras kunder permitterar personal och pausar produktion.

Fru talman! Precis som vi skriver i vår ena reservation i detta betänkande är den tillverkande industrin motorn i svensk ekonomi, och det är ett faktum som gör sig än mer bekant om man som jag kommer från Skövde. Det är en medelstor stad i vilken Volvobolagen utgör stora arbetsgivare. Jag har släktingar, barnsvänner och gamla skolkamrater som jobbar där. Vissa av dem har nu permitterats, andra jobbar för tillfället fortsatt vidare. Men alla lever i en ständig otrygg ovisshet.

Fru talman! Därför vet jag att det inte går att underskatta vilken psykologisk och ekonomisk påfrestning många svenskar befinner sig i just nu. Det går därför inte heller att underskatta vikten av en välriktad och aktiv näringspolitik i ett ekonomiskt kritiskt läge som detta.

Sverigedemokraterna har år efter år i betänkanden om näringspolitik konsekvent påpekat vikten av att Sveriges småföretagare får de resurser och de möjligheter som de efterfrågar. Vi har gång på föreslagit åtgärder som hade underlättat i den situation som vi nu befinner oss.

I vår reservation 5 kan man läsa följande: ”De flesta nya arbetstillfällen skapas i växande små företag, och det är dessa företag som har stått för en stor del av sysselsättningstillväxten under tidigare högkonjunkturer.”

Vidare kan man läsa: ”Det är vår uppfattning att näringspolitiken därför bör inriktas på att ta bort de hinder som finns för att få fler små företag att starta och växa.”

Fru talman! Detta är naturligtvis helt korrekt. Dessvärre är det föga tröst för småföretagare att man står för en stor del av sysselsättningstillväxten under högkonjunkturer när vi eventuellt precis har inlett en lågkonjunktur.

I dag handlar det inte om att ta bort hinder för att få fler små företag att kunna växa. Det handlar om att genom drastiska åtgärder säkerställa deras blotta existens på marknaden i framtiden.

Därför gläds jag över de utspel på området som Jimmie Åkesson gjorde i går. Han betonade behovet av finanspolitiska stimulanser och öppnade upp för satsningar på uppemot 500 till 1 000 miljarder svenska kronor. Dessa satsningar skulle bland annat gå till att slopa arbetsgivaravgifter och egenavgifter under sex månader, låta staten ta fullt ekonomiskt ansvar för permitteringar kopplade till corona, höjd a-kassa och öronmärkta direktstöd till företag som drabbats hårt, inte minst så att de har råd med de fasta kostnaderna. Samtidigt måste de lån som företag erbjudits kopplas till en statlig garanti. Allt detta, fru talman, måste ske för att säkerställa att inte hundratusentals jobb går förlorade i Sverige, för att inte stora såväl som små företag går under och i förlängningen för att inte Sveriges ekonomi helt ska kollapsa.

(Applåder)

Anf. 14 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Detta anförande skulle egentligen ha hållits av Helena Lindahl, som är min kollega i näringsutskottet. Men precis som människor i övrigt i Sverige hjälper vi varandra också i riksdagen. Därför håller jag detta anförande.

Jag vill inleda med att vi i Centerpartiet förstås står bakom alla våra reservationer. Men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 15.

I fredags kom beskedet att Volvo Cars och Volvo Lastvagnar stänger dörrarna för 45 000 anställda till följd av coronaviruset. Detta är en siffra som i praktiken påverkar många fler, eftersom fabrikerna har så många underleverantörer som också drabbas.

Enligt Västsvenska Handelskammarens vd Johan Trouvé finns det en tumregel att tre till fyra jobb och tjänster påverkas för varje jobb som en tillverkande industri har. Då kan man förstå magnituden av detta.

För landets egenföretagare som inte omfattas av till exempel korttidspermitteringsersättningen är situationen kanske ännu tuffare, inte minst inom besöksnäringen, handel och restauranger. Många sitter fast med höga hyror och andra fasta utgifter som kanske är svåra att påverka på kort sikt. Dessutom vet vi att marginalerna inom service och restaurang är väldigt små, och när kunderna uteblir uteblir även inkomsten och kanske möjligheten att driva företaget vidare. Det skulle vara en enorm förlust om många av dessa fina företag inte kan leva vidare, för den enskilde med alla konsekvenser men även för Sverige som land.

Det är verkligen tydligt att hotell, restauranger och detaljhandel har tagit den första smällen till följd av coronakrisen. Varslen haglar eftersom kunderna över en natt slutat komma. För många företag är det bara kundernas återkomst som kan förändra detta.

Enligt statistik från Stockholms Handelskammare faller hela 261 miljoner kronor bort i Sverige bara genom avsaknaden av utländska turister. Bara det är en utmaning. Men även om vi som bor i landet drar in på våra inköp kommer hotell, restauranger och affärer att gå under. Därför är det viktigt att säga att var och en av oss kan göra skillnad genom våra egna små val.

Fru talman! Självklart ska man undvika stora folksamlingar, vara noga med att tvätta händerna, under en tid undvika att besöka äldre anhöriga och visa allmän hänsyn till omgivningen genom att stanna hemma om man är sjuk. Men vi ska komma ihåg att de lokala företagen inte klarar sig utan oss som kunder. Därför är det viktigt att vi som inte ingår i riskgrupperna gör vad vi kan för att kombinera socialt avståndstagande med de vanor som vi har till vardags. Det går till exempel att köpa med sig mat eller få den hemkörd. Det är ett sätt att bidra med pengar till företagares kassa nu när det är tufft.

Även flygbranschen går på knäna och har nyligen fått ett tillskott från regeringen för att mildra krisen. Men jag vill i sammanhanget också betona att de regionala flygplatserna har det tungt just nu. De ägs oftast av kommuner som många gånger får kämpa med ekonomin. Det är viktigt att vi som politiker inte glömmer

bort dessa flygplatser runt om i landet. De knyter samman hela Sverige och är värdefulla inte minst för det regionala näringslivet.

Regeringen har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna även tagit fram andra krispaket som ska underlätta vardagen för företagen. Hittills har fokus legat på pengar till korttidspermittering, möjlighet att skjuta upp arbetsgivaravgifter och moms, och staten har tagit över sjuklöneansvaret även för de första två veckorna. Dessutom har Almi fått ett stort tillskott för att kunna låna ut pengar till de företagare som behöver det. Men vi ser att det inte räcker. Därför måste fler satsningar göras i närtid men också på sikt. För att egenföretagare inte ska gå under måste det tas fram åtgärder som tryggar dessa företags tillvaro. Det är något som Centerpartiet lägger kraft på, och vi hoppas att det snart ska ge resultat.

Som min kollega Lars Hjalmered nämnde har Moderaterna lagt fram ett antal förslag, och det gör också andra partier. Näringslivsorganisationer, företag och fack lägger fram förslag. Många kommer med olika förslag just nu, vilket jag tycker är bra. Och jag vet att Finansdepartementet jobbar hårt med att bearbeta alla dessa förslag för att komma fram med ytterligare ett paket.

Vi har redan tagit fram två paket som tar hand om krisen, men vi behöver fler paket. Framför allt kommer vi att behöva fler paket framöver för att stimulera ekonomin när vi har kommit ut ur coronakrisen. Jag hoppas att vi kan fortsätta samarbeta på den politiska nivån i Sverige.

Fru talman! Det betänkande vi behandlar i dag innehåller motioner som vi skrev i höstas. Då var fokus på någonting helt annat än att lindra och förstå småföretagens tuffa utmaningar. Jag väljer därför att den här gången bara ta upp ett av alla viktiga områden i betänkandet, nämligen statligt riskkapital. Det är något som kommer att ha betydelse, inte minst när krisen planar ut.

Enligt Tillväxtanalys finns majoriteten av allt riskkapital i de tre stora städerna i Sverige, varav 50 procent i Stockholm. På andra ställen i landet är tillgången mer bristfällig. Företagen har till och med svårt att få lån från den lokala banken. Därför är det logiskt att statligt riskkapital bör finnas i de områden där marknaden sviker och där riskkapitalet är i det närmaste obefintligt. Det är därför bra att till exempel statliga Almi har sitt fokus på hela Sverige och inte bara Stockholm, Göteborg och Malmö. Men det borde gälla allt statligt riskkapital.

Tidigare fanns det statliga riskkapitalbolaget Inlandsinnovation som fokuserade på lån och delägande i företag i norra Sverige, Värmland och Dalarna, det vill säga i områden där riskkapitalet lyser med sin frånvaro. Tyvärr ställde sig alla partier utom Centerpartiet bakom att flytta de 2 miljarder som fanns i portföljen till Saminvest, ett riskkapitalbolag som registrerades 2016 med säte i Stockholm.

Jag hoppas att bolaget även fokuserar på företag utanför städerna och över hela Sverige, men av

årsredovisningarna är det svårt att utläsa i vilka företag och var i landet som pengarna gör nytta. Därför ser jag fram emot ett besök i utskottet så att vi kan få höra mer om deras arbete, även i bygder där riskkapitalet inte gör sig gällande.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag kort återgå till coronakrisen och företagets utsatta situation. Jag tycker att det är viktigt att påpeka att de akuta krispaketen för näringslivet även måste följas upp av reformer för ökad köpkraft och större marginaler. Det är fundamentalt eftersom inga företag vill låna bara på ren spekulering utan vill veta vilka förutsättningar som ska gälla lite längre fram. Men till dess måste var och en av oss göra vad vi kan för att hitta en balans mellan försiktighet och att inte helt bryta de vanor vi har i vardagen och som bidrar till grunden för vår ekonomi.

Anf. 15 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Vi lever i en speciell tid, för att uttrycka det milt. Coronaviruset har verkligen utmanat och utmanar oss som samhälle. Konsekvenserna ser vi redan nu.

De svenska småföretagen drabbas hårt inom de flesta områden. Där har besöksnäring, lokalhandel och småskalig produktion fått betala ett extra högt pris. Det gör oss påmind om hur sårbara vi är i den här globala världen, där en stor del av våra råvaror och produkter importeras från andra kontinenter, men också hur mycket våra lokala restauranger, handlare och butiker är beroende av att vi har ekonomin och möjligheten att köpa deras produkter.

Kanske behöver vi tänka om i frågan om hur företag ska drivas, hur produktionen ska se ut och hur vi egentligen ska stötta våra småföretag. Det är inte rimligt att stora företag har en så liten buffert att personal varslas efter ett par veckor, samtidigt som stora aktieutdelningar görs. Det är verkligen glädjande att några företag börjat tänka om.

Men, fru talman, i det här läget gäller det att stötta det som behöver prioriteras här och nu. Det gäller att säkra vår och folks ekonomi men också vår välfärd. Vänsterpartiet kommer att stötta regeringen i det arbetet, såklart genom att lyfta fram småföretagarnas behov och sociala rättigheter. När krisen har lagt sig kommer vi att presentera förslag som kan trygga småföretagare i sådana här lägen.

Jag vill också passa på att lyfta fram de positiva steg som företag har tagit för att hålla jobben levande och stötta folks ekonomi, till exempel hyresföretag som halverar hyran, företag som samarbetar för trygga produktionen av respiratorer, företag som ställer om produktion för att förbättra möjligheterna till exempelvis coronatester, men också lokala restauranger som levererar mat till äldre som är i karantän och till vårdpersonal.

Vi behöver känna hopp. För mig är en del av hoppet möjligheten att utveckla och förbättra kapaciteten att ställa om till nya förutsättningar. Här kan vi göra mer. De mindre företag som faktiskt säkrar upp möjligheten till full sysselsättning och står för nyskapande

lösningar behöver mer stöd för att lyckas driva utvecklingen framåt och skapa de nya jobben.

I jämförelse med andra länder har Sverige en något lägre andel småföretag. Mindre och medelstora företag har även en mycket liten del av forskning och utveckling. Det betyder att alla de produkter, system, processer och tjänster som företag inom hållbar utveckling tillhandahåller hamnar på efterkälken när forskningen går över till ett kommersiellt företag. Ofta köps dessa företag upp av utländska investerare, och arbetstillfällena hamnar utanför Sverige.

Staten har en viktig uppgift i att säkra långsiktig såddfinansiering för dessa. Vänsterpartiet vill utveckla den statliga såddfinansieringen som verktyg för att stötta nya företag och innovationer. Vi menar att det är viktigt att koppla såddfinansiering till ett större sammanhang med statligt riskkapital och inkubation.

I detta sammanhang kan vi inte låta bli att poängtera kvinnors företagande, som ofta är ett eftersatt område. I dag drivs 25 procent av svenska företag av kvinnor, och 30 procent av nystartade företag startas av kvinnor. Många av de statliga stöd som finns för innovation visar en viss snedfördelning, och försöksstudier visar att många berörda kvinnor upplever svårigheter. Kvinnliga innovatörer nås i mindre utsträckning av bifallande beslut om lån, och utdelningen per beslut är lägre än mäns utdelningar.

Ett ojämlikt samhälle kommer inte att klara av omställningarna för klimatet eller andra svårigheter. Detta gäller också näringspolitiken. Vi från Vänsterpartiet vill se en aktiv och jämställd innovationspolitik som ger utrymme för kvinnors innovation. Statens innovationsstöd måste ta hänsyn till kvinnors innovation. Kvinnor bör få en större del av de medel som tilldelas innovationsarbetet, och den behöver stegvis ökas så att vi når 50 procent år 2025.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 12 för att sätta tydliga jämställdhetspolitiska mål, så att vi kan säkra en hållbar utveckling där jobb skapas genom innovation och nytänkande för att sedan omsättas i nya produkter och tjänster.

(Applåder)

Anf. 16 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet ifrågasätter i betänkandet att Sveriges innovationsmyndighet Vinnova bedriver innovationssamarbete med världens kanske mest innovativa stat, Israel. Man skriver bland annat följande: Att regeringen väljer ut Israel som ett intressant land för affärssamarbeten inom forskning och innovation är anmärkningsvärt.

Personligen anser jag att det inte är så anmärkningsvärt att bedriva innovationssamarbete med en stat som är exceptionellt duktig på just innovation.

Den som har sett allt på riksdagen.se är väl medveten om att jag ställde denna fråga även förra året, men jag upplever att vi nu befinner oss i en exceptionell situation. Vi har en global pandemi som sveper över världen och lämnar sjukdom, död och ekonomisk kris efter sig. I detta läge har Världshälsoorganisationen

pekat ut Israel som en av de stater som i nuläget arbetar framgångsrikt med att ta fram ett vaccin.

Min fråga till ledamoten Delgado Varas är därför om hon och Vänsterpartiet skulle vara redo att i denna desperata tid ha överseende med att Vinnova fortsätter sitt innovationssamarbete med Israel?

Anf. 17 LORENA DELGADO VARAS (V)
replik:

Fru talman! Om jag förstår rätt så står det inget om innovationsarbetet med Israel i regleringsbrevet för 2020.

Israel är en ockupationsstat. När det gäller spridningen av coronaviruset undrar jag vad som kommer att hända med Palestinas folk när Israel stoppar läkemedel från att komma fram. Palestinierna har inte tillgång till rent vatten och har inte medel nog att ha en säker sjukvård.

Jag tror att Sverige kan samarbeta med många andra länder som har ett väl utvecklat arbete vad gäller detta. Även här i Sverige bedriver läkemedelsbranschen ett stort arbete. Bland annat har Astra Zeneca ställt om sina forskningsteam till att jobba med denna fråga.

Anf. 18 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Det är i nuläget omöjligt att veta vilken stat eller vilket bolag som blir först med att ta fram ett framgångsrikt vaccin. Vi vet dock att Israel är extremt innovativt och framstående på detta forskningsområde. Man har i nuläget forskning som visar positiva resultat, vilket, enligt mig i alla fall, borde främjas snarare än stävjas.

Vänsterpartiet lyfter i betänkandet explicit fram att Sverige inte bör ha några samarbeten på området med Israel, och det tycker jag är anmärkningsvärt.

Ledamoten Delgado Varas är orolig för palestinierna, men jag är fullt övertygad om att de också skulle gagnas om Israel får ett vaccin på plats. När ett vaccin väl finns på plats kommer det att underlätta för samtliga, även för palestinierna.

Jag uppfattar att ledamoten Delgado Varas inte är redo att tillåta Sverige att ha ett innovationssamarbete med Israel trots Israels forskningsläge vad gäller vaccin mot corona.

Låt oss då dra det till sin spets: Om Israel hävdar att de är nära att framställa ett vaccin och ber om hjälp från Sverige eller specifikt Vinnova, skulle Vänsterpartiet i ett sådant hypotetiskt exempel kunna tillåta sig att stå bakom någon form av samarbete med Israel för the greater good, alltså att ta fram ett vaccin som kan rädda människor världen över?

Anf. 19 LORENA DELGADO VARAS (V)
replik:

Fru talman! Ett innovationssamarbete måste komma med krav, och ett av dessa krav borde vara att Israel öppnar portarna till de ockuperade områdena, att man drar sig tillbaka och att man ger det palestinska

folket möjlighet att få den vård som alla andra har rätt till.

Jag undrar om du känner till Israels historia, Tobias Andersson? Du verkar mena att palestinierna kommer att gagnas av Israels forskningsframsteg. Men Israels ockupationshistoria visar hur Israel har ockuperat fler och fler områden och infört allt fler begränsningar för det palestinska folket. Man tillåter inte ens hjälporganisationer att ta in läkemedel.

Anf. 20 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner ledamöterna om att tala via talmanen och inte dua varandra i debatten.

Anf. 21 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Vårt näringsliv är kraftigt utsatt i coronasmittans spår. Tusentals företagare kämpar med att rädda morgondagen för sina anställda, sin familj och sig själva. När orderlistorna är tomma och besökare och bokningar uteblir ser de hur deras livsverk håller på att raseras. De brottas med frågan "Hur länge mår vi med?"

Vi ser redan nu rekordvarsel, 18 000 under mars månad. Stockholms Handelskammare bedömer att 800 000 jobb i landet är allvarligt hotade.

Vi har alla pratat med oroliga och förtvivlade småföretagare, en grupp som nu är satt under omänskligt hård press. Välkomna krisåtgärder har satts in av regeringen, men mer måste göras för att nå fram till den lilla företagaren, till småföretagen.

Kristdemokraterna har i konstruktiv anda lyft fram förslag om bland annat statliga kreditgarantier för Riksbankens krislån, en översyn av den oerhört höga räntekostnaden för uppskjutna skattebetalningar och slopat företrädaransvar för småföretag som nyttjar uppskovsmöjligheten.

Fru talman! Vi menar också att det bör finnas mer långtgående möjligheter för korttidspermittering, med en kostnadsreduktion för arbetsgivaren på upp till 90 procent. Även familjemedlemmar ska kunna omfattas, och förslag bör tas fram som täcker in egenföretagare.

I detta svåra läge bör också undantag införas så att det räcker för småföretagaren att pausa företaget för att få a-kassa.

Allt detta är i syfte att rädda både jobb och företag.

Varje dag utan tydliga besked till småföretagarna blir för dem ännu en dag av oro och förtvivlan och utan vetskap om företaget kommer att finnas kvar.

Fru talman! I dag debatterar vi egentligen inte coronasmittans påverkan på näringslivet utan näringsutskottets betänkande *Näringspolitik*. Det måste finnas planer för både kort och lång sikt. Vi kristdemokrater anser att goda villkor för enskilda initiativ där företag har råd och möjlighet att anställa ska vara vägledande näringspolitiken.

Växande regelbördor tynger vårt näringsliv. Regeringens regelförenklingsturné måste ge resultat. Kristdemokraterna vill se strukturer som bekämpar regeltyngden, såsom en regel in, en regel ut och grannkontroller som skyddar Sveriges företag mot omotiverad

överimplementering av EU-regler, jämfört med våra grannar.

En handlingsplan med tydligt uppsatta mål som följs upp kontinuerligt i riksdagen bör också tas fram, speciellt i tider som dessa.

För att stärka politiken för de små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, anser vi att ägarskiften behöver förenklas. Därtill bör möjligheten för personal som vill äga och driva företag utredas vidare.

Vi anser att ett antal ägarskifteskontor bör öppnas över hela landet. Kontoren ska kunna ge råd och stöd till företagare i ägarskiftesprocesser, både när det gäller skiften inom familjer och när det gäller skiften till personal.

Processen, som den ser ut i dag, kan upplevas svårmanövrerad och berör många. Runt 100 000 företagare står inför ägarskiften de kommande åren.

Fru talman! Sverige är ett av världens bästa länder när det gäller innovation, men när det gäller kommersialisering finns förbättringspotential. En översyn av innovationssystemet bör göras för att tydliggöra den nyttan. Den bör inkludera hela processkedjan, från uppfinnarstadiet till kommersialisering, och belysa aktörer på olika nivåer för att göra systemet lättillgängligt, begripligt och adekvat.

För att stimulera landvinningar inom teknikområdet kan innovationstävlingar vara ett verktyg. Vi avslutar oss till det förslag som gäller detta.

Många saknar i dag de medel som krävs för att kunna starta ett företag. Det är särskilt tydligt på landsbygden. Vi kristdemokrater anser att en översyn bör göras av de finansieringsmöjligheter som i dag finns för privatpersoner, företag och andra aktörer att investera i lokal företagsutveckling. Syftet är att underlätta för landsbygdsföretagande.

Problemet med kapitalförsörjning i den ideella sektorn behöver också belysas. En väg framåt, som vi lyfter fram i betänkandet, kan vara att överväga en särskild investeringsfond med detta syfte.

Fru talman! Sammanfattningsvis är gynnsamma villkor för företagande helt avgörande för jobb och tillväxt. Genom starka företag lägger vi grunden för en stark välfärd. Utan företag har vi ingen välfärd.

Anf. 22 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Det är tyvärr, skulle jag vilja säga, som ordspråket säger: Inget ont som inte har något gott med sig.

Mitt under coronakrisen förs just nu en kamp i hela vårt samhälle, inte minst inom näringslivet. Där handlar allt om överlevnad. Men det finns också något positivt. I hela samhället pågår nu en stor och akut debatt om näringslivets villkor och om företagarens villkor. Tyvärr sker debatten mitt under en kris.

Den situation vi befinner oss i är visserligen exceptionell. Men det finns en grundproblematik som vi politiker har i uppgift att förändra. Det handlar om vilken syn samhället har på företagare. Företag är som vi alla vet grundstommen i vårt samhälle. Utan företag finns inga jobb. Utan jobb finns ingen välfärd.

Matematiken är ganska enkel. Som liberal anser jag att bättre företagsvillkor skapar fler jobb. Fler jobb i växande företag betyder ökade skatteintäkter, vilket i sin tur finansierar exempelvis vår gemensamma välfärd. Det finns alltså fortfarande ett stort jobb att göra.

I mitt anförande i dag tänker jag dock inte fokusera på hur vi ska förbättra villkoren för företag för att de ska kunna växa. Jag tänker fokusera på företagaren. Jag tänker fokusera på det vi alla ser som en grundläggande trygghet i vårt samhälle och på att avståndet mellan att vara företagare och löntagare är milslångt. Jag tänker berätta mer om företagarens villkor när det blåser som mest och när oron är som störst. Där är vi nämligen i dag, mitt i en av de största stormarna i modern historia. Och vi behöver prata om elefanten i rummet: företagarens trygghet.

Fru talman! Jag är själv gammal företagare. Jag har både drivit bolag i egen regi och haft flera anställda. Kriser inom ett företag handlar om dubbel magvärk för företagaren. Svåra tider handlar nämligen om att ha magvärk inte bara för den egna ekonomin utan också för de anställdas situation.

Att anställa någon i det egna företaget handlar minst lika mycket om att skapa förutsättningar för en annan person att växa som att välkomna någon in i sin egen familj. Att starta företag, oavsett storlek, handlar om att skapa ett livsverk och är blandat med blod, svett och tårar och självklart en stor portion glädje. När man växer växer man nämligen tillsammans, som en familj. Och när det kommer svårare tider har företagaren ansvar inte bara för sig själv, bolaget och sin egen familj utan också för den familj man skapat inom bolaget.

Företagande handlar om ett ansvar som man aldrig kommer ifrån. Det är stor skillnad mellan att vara löntagare och företagare. Men vi kan skapa liknande förutsättningar, så att båda kan rida ut stormar lättare.

I mitt företagande har jag aldrig skurit guld med täljkniv. Det har aldrig varit målet med mitt företagande. Det har handlat om att skapa något, utveckla och investera i det egna bolaget och i de anställda som är med på resan. Men den dagen jag valde att starta eget försvann eller försvagades alla de skyddsnät som vi ser som en självklarhet i vårt samhälle, exempelvis systemen för sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring och föräldrapenning.

Fru talman! Jag har den senaste veckan pratat med många företagare. Alla befinner sig i en extraordinär situation. Jag är glad att det finns en stor enighet i vår riksdag om att hitta beprövade men också oprövade metoder för att hjälpa vårt näringsliv. Men det gör också ont att se och höra alla historier.

Låt mig berätta om Charlotte och hennes man Ronnie. För inte alltför längesedan startade de ett konditori i Karlstad. De satsade allt vad de ägde och hade på sin stora dröm. Det har visserligen varit tufft, men de har lyckats skapa en oas där de varje dag stolt tar emot stammisar och nya kunder.

Det har varit hjärtskärande att möta dem mitt under coronakrisen. Deras oro ligger inte i hur de själva ska klara sig, även om den oron är stor. När jag mötte dem

i konditoriet, gråtandes och ledsna, handlade det tvärtom om alla de anställda som de har fått säga upp.

Det handlar alltså inte bara om ansvaret för bolaget, sig själv och sina nära och kära utan också om den familj man har skapat inom bolaget. Den trygghet som samhället kan erbjuda löntagaren erbjuder samhället nämligen inte företagaren. Hur kan det ens vara möjligt i Sverige år 2020? Vi ska vara ett av världens mest jämställda länder, där jämlikhet är A och O. Jag har själv drivit frågan i över 15 år. Liberalerna har drivit frågan längre än så. Men det blir otroligt tydligt att det finns stora skillnader mellan att vara löntagare och företagare. För det skäms jag.

Charlotte och Ronnies berättelse är långt ifrån unik. Historierna är desamma, oavsett vilken företagare jag har pratat med. Det handlar om oro för framtiden och framför allt oro för den familj man har skapat i bolaget.

Fru talman! Jag vill att riksdagens ledamöter funderar på vilka signaler vi vill ge till framtidens företagare, vilken bild av företagande vi vill ge de unga? Jag vill ju att fler företag ska startas.

Vi har ett stort ansvar för att göra det lika självklart att vara självanställd som att vara anställd. Systemen för sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring och föräldrapenning behöver i större utsträckning likställas mellan företagare och löntagare.

Samhället kan aldrig ta över allt ansvar som är förknäat med att driva företag. Men vi kan i alla fall se till att förutsättningarna är de bästa och mildra magvärken för företagaren. Plötsligt händer det som inte får hända, och då ska samhället och dess skyddsnet finnas där för alla. Jag yrkar därför bifall till reservation 9.

Anf. 23 HELENE HELLMARK
KNUTSSON (S):

Fru talman! I kammaren debatterar vi nu en av de viktigaste beståndsdelarna i skapandet av ett starkt välfärdssamhälle, nämligen näringspolitiken.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Jag kan liksom tidigare talare konstatera att vårt land och inte minst näringslivet just nu befinner sig i en mycket svår situation. Kanske är vi mitt i en kris som kommer att förändra vårt samhälle och näringslivet på ett avgörande sätt. Riktningen för den förändringen bestämmer vi genom de beslut vi fattar just nu.

Normalt hade vi debatterat regelförenklingar, innovationspolitik och olika förslag på skattelättnader. Det är viktiga frågor, men de känns nu som frågor som måste sättas in i det sammanhang som vi befinner oss i med denna kris.

Coronavirusets utbrott har lett till stora varsel, nedgångar på börsen och är ett svårt slag mot våra många och viktiga småföretagare. Det har sannerligen påverkat alla delar av vårt samhälle.

Jag kommer självklart att beröra dessa utmaningar men vill först göra några nedslag i betänkandet.

Fru talman! Sverige rankas som näst bäst på innovation i hela världen, vilket är av yttersta vikt för en

liten och exportberoende nation i en mycket globaliserad värld som nu utsätts för stora påfrestningar. Vi ska vara stolta över detta, men vi kan inte vara nöjda med det. Därför är jag glad över att regeringen fortsatt arbetar för att utveckla och stimulera innovationstakten, bland annat genom NIK, det nationella kontoret för innovationstävlingar, som finansieras av Vinnova. NIK är från och med 2020 ett kunskapscentrum inom Rise och har till uppgift att erbjuda stöd till dem som vill arrangera innovationstävlingar. Det stödet fokuserades initialt på offentliga organisationer men kommer under detta år att vidgas till att omfatta även kommersiella aktörer. Jag vill särskilt konstatera att regeringen tidigare lanserat två innovationstävlingar med fokus på hållbar mobilitet som tjänst och lokala hållbara energisystem, två högst aktuella frågor.

Fru talman! Dessa saker gläder mig, då innovation och förnyelse är centrala områden i arbetet med att stärka den svenska konkurrenskraften och samtidigt bidra till de globala målen för hållbar utveckling. I en samtid som domineras av både klimatkris och hälsokris är det viktigt att vårt näringsliv ges rätt förutsättningar för att göra en grön omställning men också för att kunna bidra till hälso- och sjukvården genom att bland annat öka digitaliseringen, ha en fungerande samverkan och inte minst ha tillgång till rätt kompetens. Regeringen har därför gett bland annat Vinnova, Rise och Tillväxtverket i uppdrag att genomföra insatser som skapar dessa förutsättningar.

Därutöver har regeringen inom ramen för Smart industri utfört ett flertal åtgärder med avsikten att industrin i hela Sverige ska öka sin konkurrenskraft och sitt deltagande i de högkvalificerade delarna av de globala värdekedjorna. Nu ser vi också sårbarheten i de globala värdekedjorna. Men det innebär inte att vi ska backa bandet och krypa in i våra nationella skal igen. Tvärtom måste arbetet med att reformera handelspolitiken fortgå, så att vi ser till att möta de samhällsutmaningar vi har gemensamt och kunna fördela välståndet mer rättvist. Vår tid kräver mer samarbete, inte mindre.

Redan i juni 2018 gav regeringen bland annat Tillväxtverket i uppdrag att under 2018–2020 främja omställningen mot smart industri på regional nivå och skapa goda förutsättningar för industrin i hela landet. Jag vill också betona tillgången till kompetens som ytterligare en viktig förutsättning för fortsatt innovation. Det är genom samverkan mellan universitet och högskolor, näringsliv och det offentliga som Sverige kan kraftsamla för att lösa problem och överbygga de utmaningar som samhället står inför och mitt i. Således välkomnar jag att regeringen har tagit arbetet med de strategiska samverkansprogrammen vidare. De behövs mer än någonsin.

Fru talman! Coronavirusets spridning är en global kris och en stor utmaning för Sverige. Framst är det förstas en utmaning för folkhälsan. Runt om i landet arbetar just nu hjältar inom hälso- och sjukvården tillsammans med Folkhälsomyndigheten och andra myndigheter för att platta till kurvan avseende smittspridning och för att skydda riskgrupper. Företagen inom

både medtech-industrin och läkemedelsbranschen bidrar också på ett konstruktivt sätt till att möta de problem som vi står mitt uppe i med behov av vaccin, skyddsutrustning och tester.

De företagsekonomiska effekterna är förstås också tydliga, inte minst för våra många småföretag och egenföretagare. Spridningen av coronaviruset har lett till betydande störningar i det finansiella systemet och på den internationella kapitalmarknaden. Runt om i landet finns en stor oro för hur man ska klara sig igenom denna tid av avstannad tillväxt och dramatiskt minskad konsumtion. Därför är det viktigt att vi möter denna osäkerhet med politiskt samarbete och en målmedveten strategi som stöttar i grunden livskraftiga svenska företag.

Fru talman! Det kommer en morgondag, även för näringslivet och inte minst småföretagen. Frågan är nu hur den morgondagen kommer att se ut och vad vi kan göra för att underlätta återhämtningen och se till att så många innovativa, viktiga och jobbskapande företag som möjligt klarar sig.

Regeringen agerade snabbt med kraftfulla åtgärder för att stötta det utmanade näringslivet. Staten övertar sjukkostnader. Regeringen har tidigare lagt och förbättrat möjligheten till korttidspermitteringar som minskar företagets lönekostnader. Likviditetsförstärkningar ges via skattekontot, samtidigt som Riksbanken nu påbörjar sin utlåning av upp till 500 miljarder kronor till företagen via bankerna för att säkerställa kreditförsörjningen. Därutöver fick Almi Företagspartner i fredags ett tillskott på 3 miljarder kronor för att öka utlåningen till små och medelstora företag i hela landet och därmed underlätta finansieringen för företagen. Nu krävs det också att bankerna tar sitt samhällsansvar, så att innovativa svenska företag inte behöver gå omkull i onödan.

Fru talman! Vi måste ständigt söka efter nya, nödvändiga och innovativa åtgärder som kan stötta små- och egenföretagarna. Ett viktigt område som behöver aktiveras just nu är samarbetet med regioner och kommuner, som har stora möjligheter att underlätta för det lokala näringslivet och stimulera tillväxt och handel. Jag vill också vara tydlig med att regeringen i det fortsatta arbetet inte utesluter några åtgärder vare sig på det ekonomiska området eller på andra områden som berör olika delar av samhället. Det här är en gemensam utmaning, och vi måste klara den tillsammans.

Anf. 24 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Coronakrisen är utomordentligt allvarlig. Jag tror att alla vi som pratar med företagare ser vilka effekter den ger och vilka potentiella risker det finns. Det gäller snart sagt varje bransch. Hundratusentals människor kan snart stå utan jobb i Sverige.

Jag tycker att regeringen har tagit flera bra initiativ, till exempel att lägga förslag på riksdagens bord om permitteringsmöjligheter och om att lyfta sjuklönesvaret. Vi kommer naturligtvis att rösta för dessa förslag i enighet. Det är rimliga och riktiga åtgärder.

Åtgärderna är dock otillräckliga. Moderaterna har lagt fram ett brett paket med det vi tror behövs nu, nämligen riktade stöd till svenska företag för att de inte ska gå under utan överleva. Vi måste göra vad vi kan för att rädda kvar företag och jobb just nu. Det är viktigt – inte minst när vi kommer ut ur den här krisen – att det finns företag som snabbt kan starta upp för att få en snabbare återhämtning i ekonomin. Vi har pratat om att ge hyresstöd, ta bort arbetsgivaravgifter och skjuta till aktiekapital. Det kan även finnas andra lösningar. Senast i dag skrev flera experter i Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter om liknande lösningar. Svenskt Näringsliv gjorde det i går. Jag tycker att det är läge för att regeringen agerar nu och gör någonting liknande på det här området.

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Helene Hellmark Knutsson. Man pratar om nationell samling. På vilket sätt kommer regeringen att involvera riksdagen och dess partier i det fortsatta arbetet med åtgärder för att se till att säkra svensk ekonomi och svenska företag?

Anf. 25 HELENE HELLMARK
KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Det är sannerligen en ny verklighet som vi är mitt uppe i. Vanligtvis brukar våra debatter handla om vilka skatter som ska tas bort. Nu handlar det snarare om hur mycket pengar som staten, det vill säga skattebetalarna, ska fördela. Precis som Lars Hjälmered säger har enorma summor redan ställts till förfogande. Men jag är som gift med en egenföretagare väl medveten om att detta inte räcker. Vi behöver fler åtgärder än dem som ligger på bordet nu. Jag vet också, fru talman, att det på Regeringskansliet pågår ett enormt arbete med att ta fram nya paket.

Det är januaripartierna som förhandlar om detta i Regeringskansliet. Men mig veterligen vill man hitta en så bred nationell samling som möjligt kring detta. Det är också därför vi i dag kommer att ha ett informationsmöte i näringsutskottet med två av de statsråd som jobbar allra närmast de här frågorna: näringsminister Ibrahim Baylan och handelsminister Anna Hallberg.

Anf. 26 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Effekterna tror jag att vi alla nu kan se. Likadant tror jag att de allra flesta är överens om att det måste göras åtgärder i flera steg och olika faser. Det är rimligt och riktigt som Riksbanken och regeringen har gjort att försöka säkra det finansiella systemet och ställa ut lånegarantier.

Men vi ser också tydligt reaktioner som kommer från många företag. De konstaterar att det är rätt, men det kommer inte företagen till del. Pengarna kommer inte ut. Det är därför vi bland annat har föreslagit att man ska lyfte en del av säkerheten från bankerna så att bankerna de facto kan låna ut till små och medelstora företag.

Likadant kommer det synpunkter på att det som har gjorts är rätt men att det inte räcker för att hotell,

restauranger, butiker och annat bokstavligen går under just nu. Det krävs att man lyfter mer av lönekostnader, arbetsgivaravgifter, hyreskostnader och annat för att över huvud taget komma till rätta med det.

Man kan dividera om exakta procentsatser eller inriktning. Men nu är det läge att gå in i nästa fas. Vi har lagt fram vårt förslag. Det kan finnas andra delar i detta. Det står naturligtvis regeringen fritt att välja om den gör det själv, med stödpartierna den har inom ramen för januariavtalet eller söker bredare överenskommelser och uppgifter i detta.

Jag kan bara konstatera från vår sida att vi försöker att fortsätta att vara en konstruktiv part i detta. Mitt löfte här och nu och senare är att jag inte kommer att säga att det är för lite och för sent till Helene Hellmark Knutsson och andra. Jag menar det, men man kan säga det lite skämtsamt.

Läget nu som oppositionsföreträdare är snarast att fundera: Hur kan vi arbeta fram politiska förslag som på olika sätt kan ta oss igenom den här krisen? Det är mitt löfte, och det kommer vi att ta vidare.

Sedan är det upp till regeringen. Menar man allvar med att det ska vara en nationell samling där man samlar partier för att nå breda uppgörelser i andra former? Det står den fritt. Men vi kommer att agera för att dra vårt strå till stacken i det läge som råder just nu. Det handlar de facto om att bokstavligen rädda jobb och företag i Sverige just nu.

Anf. 27 HELENE HELLMARK
KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för det löftet! Jag värdesätter det väldigt mycket. Jag tror att det är precis som Lars Hjälmered säger. Det här är en tid då vi alla inser hur beroende vi är av varandra. Det är just samarbete som är vägen framåt.

Jag vet att man i Regeringskansliet nu jobbar med kommande paket. Man tar in alla de förslag som har kommit från partier, intresseorganisationer och företag och värderar dem för att fortsätta arbetet med att se till att stötta våra företag för både jobb och framtiden.

Samtidigt ser vi nu att allt fler företag kan vara med i arbetet. Jag nämnde läkemedelsindustrin och medtechindustrin. Hela techindustrin hjälper nu till när det gäller digitaliseringen av viktiga möten men också av till exempel undervisning.

Det är väldigt glädjande. Nu skulle jag gärna se att även fastighetsbranschen visade sina möjligheter när det gäller till exempel hyror, möjligtvis med stöd från staten.

Fru talman! Som jag sa i mitt inledningsanförande tror jag verkligen att det som nu kommer att hända är att vi formar en ny tid. Vi behöver fundera på vad det är vi tar med oss och vad det är vi lämnar bakom oss.

Det jag vill ta med mig från den här tiden är just att se hur vi behöver samarbeta mer, hur ömsesidigt beroende vi är och hur viktigt det är att vi har samma mål om att ett livskraftigt samhälle med både mer välstånd och mer jämlik fördelning det välståndet. Jag ser fram

emot att samarbeta med samtliga partier i riksdagen om det.

Anf. 28 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Jag tänker inte bli så långvarig i talarstolen. Jag konstaterar att det här förstås inte är en tid för polemik och onödigt debatterande. Jag tänker ändå kommentera den kris vi är i lite ur ett näringslivsperspektiv och tala lite om hantering och åtgärder.

Först ska man konstatera att det inte bara är en näringslivskris. Det är främst en mänsklig kris vi är inne i där människor blir sjuka och dör. Det är viktigt att konstatera. Utöver det kan man dra några slutsatser av coronavirusets framfart och vad det får för konsekvenser.

Det är inte samma sak som 2008. Krisen 2008 var en förtroendekris som började på finansmarknaden och som spred sig i ekonomin. Det vi ser nu är en kris som började i den reella ekonomin på grund av en helt förändrad situation för företagande och arbetsmarknaden som en följd av coronavirusets framfart.

Det är i grund och botten två olika typer av kriser. Detta är på många sätt en mer allvarlig kris eftersom den är genomgripande i hela ekonomin. Det handlar om att efterfrågan i ekonomin har sänkts på bred front.

Jag ska tala lite om hur vi nu behöver hantera situationen. Det har i ett inledande skede varit väldigt viktigt för regeringen och för myndigheter att hantera de värst utsatta branscherna mer specifikt. Det är naturligtvis besöksnäringen, handeln och restaurangerna, för att nämna några. Här har vi haft mer specifika krispaket och behövt fokusera.

Framöver kommer vi att behöva ha mer generella stödåtgärder och stimulanspaket. Från ett grönt perspektiv har det varit väldigt viktigt att vi nu framöver kommer att garantera att det inte minst riktar sig mot mindre företag och egenföretagare som just nu har det väldigt tufft i den här situationen. Vi går från ganska specifika åtgärder till att nu göra det bredare.

Jag vill också rikta några direkta ord till företagare. Jag vill först säga till de småföretagare och egenföretagare som är därute att vi är medvetna om den tuffa situation som nu råder och att hjälp är på väg. Regeringen kommer att återkomma med åtgärder och stödpaket som kommer att bidra till att hjälpa och stötta verksamheten och likviditeten i företag. Vi arbetar intensivt för att få fram mer politik på området.

Sedan har jag också en allvarlig uppmaning till de banker, kreditbolag och företagsledningarna som nu har att hantera detta. Det är inte läge att nu hålla på med utdelningar och bonusar. Vi är i en väldigt ansträngd situation i ett väldigt allvarligt läge. Då är inte läge att nu hålla på med utdelningar och bonusar. Det vill jag vara väldigt tydlig med.

Om man tänker på lite längre sikt är det viktigt att vi nu går från att släcka bränder till att fundera på hur vi ska bygga upp samhället. Det är viktigt att ha med sig några lärdomar från 2008 och några allmänna funDERingar kring det.

Vår ingång när vi ska bygga upp på sikt är att det måste ske på ett grönt och ett smart sätt. Av alla de stimulansprogram som togs fram under finanskrisen 2008 var en väldigt liten del stimulanser för gröna sektorer. Det tror jag är någonting som har straffat sig i efterhand.

Gröna sektorer är ofta sådana som är lönsamma på sikt och som bygger ekonomin stark och tålig. Det gäller inte minst till exempel investeringar i fast infrastruktur som järnväg. Det här behöver vi fundera på när vi nu ska bygga upp ekonomin. Det gäller att bygga rätt, grönt och långsiktigt.

Från vårt perspektiv är det viktigt att tänka igenom hur vi kan stimulera till investeringar i gröna transporter, cirkulär ekonomi och den biobaserade ekonomin. Det finns väldigt mycket som kan göras för att stimulera sektorn för förnybar energi, som redan tidigare har växt, och allt som rör den sektorn. Det gäller energilagring, vätgas, batteridrift och så vidare. Det är framtidsbranscher som är viktiga att stimulera framöver.

Vi behöver snart gå från att släcka bränder till att tänka långsiktigt. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna. (Applåder)

Anf. 29 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Corona har slagit hårt mot hela samhället. Såväl hela branscher som enskilda företag har drabbats hårt.

Det som huvudsakligen har belysts tidigare i den här debatten har varit just besöksnäringen och de utmaningar den står inför. Men även transportsektorn har självklart drabbats. Personligen kan jag berätta att när jag åkte till Skövde i helgen var vi fyra personer som satt i hela tågvarnen på både ned- och uppvägen. Jag hörde från flera kollegor att de har upplevt fullständigt tomma flygplatser när de har pendlat till Stockholm den senaste tiden.

Därför gläder jag mig åt att en av de första sektorer som man från regeringens sida riktade stöd till var just flygbranschen. En av de absolut första åtgärder man vidtog var att ge kreditgarantier i miljardklassen till flygbranschen. Genom att rikta miljarder i lån till flygföretag som har tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige har onekligen Lorentz Tovatts och Miljöpartiets regering bidragit till att säkra framtidens flygfart i Sverige. Samtidigt är detta ett ytterst ansträngt läge, och vi lär därför fortsatt behöva vidta ytterligare åtgärder för att säkra flygfarten över tid.

Min fråga till ledamoten Tovatt, fru talman, är om han anser att det är aktuellt att framöver utöka dessa kreditgarantier alternativt ge direktstöd till flygbranschen för att säkerställa att vi kan flyga inrikes även i framtiden.

Anf. 30 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Tack, Tobias Andersson, för frågan! Det låter lite på Tobias Andersson som att han tar

tillfället i akt att dels politisera frågor, dels resa runt mycket i landet. Det skulle jag nog rekommendera honom att inte göra; jag skulle åtminstone rekommendera honom att lyssna på myndigheternas rekommendationer när det gäller att resa runt i landet. Men det kanske inte hör hit.

Precis som Tobias Andersson konstaterar har regeringen gått ut med stödpaket för flyget. Det var nödvändigt, för flyget är den bransch som kanske drabbas absolut hårdast nu. Miljöpartiet är tydligen med en sak: Flygresandet måste minska om vi ska klara klimatmålen. Det råder det inget tvivel om. Allt annat är vetenskapsfientligt. Jag hoppas att Tobias Andersson inte förnekar den vetenskap som ligger till grund för att flygresandet måste minska om vi ska klara klimatmålen.

Däremot är det helt orimligt att flygresandet ska minska på det sätt som har skett nu, det vill säga att det kraschar fullständigt. Det finns få politiker som försvarar en sådan tydlig krasch. Det som behövs är i stället en kontrollerad minskning som baserar sig på instrument och åtgärder som kan styras av politiker och som styrs av folks naturligt minskande efterfrågan på flygande därför att de vill ta ansvar för klimatfrågan.

Det var alltså nödvändigt med det tillfälliga krispaketet för flygbranschen, och det går inte att utesluta att det kommer att behöva ske mer. Däremot tror jag att det är viktigt att säga att även andra delar av transportbranschen kommer att behöva stöd. Det gäller inte minst bussbranschen, järnvägssektorn och kollektivtrafiken brett.

Anf. 31 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret från Lorentz Tovatt! Jag har rest till min valkrets, och det tror jag att Lorentz Tovatt har svårt att skuldbelägga mig för. Dit går det nämligen inte att ta en sådan där hopfällbar elcykel som Lorentz brukar släpa med sig till utskottssammanträdena, utan man behöver åka tåg. Då uppmärksammar man också hur tomt det är på tågen och får en djupare förståelse för de utmaningar som Sverige står inför. Men som sagt: Även flygplatser och flygplan är tomma, vilket mina kollegor har vittnat om. Det är alltså inte något jag personligen har upplevt i detta läge.

Jag gläds åt att man från Miljöpartiets sida i den här krisen förstår värdet i valmöjligheter av transportalternativ i Sverige. Man förstår värdet i att fortsatt ha en konkurrenskraftig flygfart som faktiskt kan säkerställa att även de som bor långt ifrån Stockholm har möjlighet att resa i Sverige genom inrikesflyg.

Med detta sagt: Det talas alltmer om att i nuläget inte bara ge kreditgarantier och lån av olika slag utan att faktiskt ge rena ekonomiska stöd. Man har gett stöd till exempelvis kulturlivet, och flera partier vill se att detta utökas och når ut bredare.

Min fråga kvarstår, fru talman, om huruvida Lorentz Tovatts och Miljöpartiets regering, som redan har stöttat flygbolagen genom kreditgarantier, skulle kunna tänka sig att överväga att också rikta rena

direktstöd till denna näring för att säkerställa att vi även i framtiden kan ha inrikesflyg i Sverige.

Anf. 32 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Låt mig tillåta mig själv att zooma ut lite och förklara något av det jag var inne på i det tidigare replikskiftet.

Det här handlar om den akuta situation som vi är inne i just nu. Det är väldigt stor skillnad mellan det här och den situation som rådde för några månader sedan. Det som då hände var att flygandet minskade i Sverige. Det minskar av två skäl. Det ena är politiska åtgärder, och det andra är att människor väljer bort flygandet för att de vill ta ansvar för planetens framtid. Det är två väldigt rimliga och positiva skäl till minskat flygande. Det är helt enkelt kontrollerbara faktorer och sådant som sker för att folk verkligen vill ta ansvar. Flygskatten har varit särskilt viktig i sammanhanget.

Det som händer nu är en fullständig krasch. Det är ingen som efterfrågar en sådan situation. Den är väldigt skadlig, inte minst för de människor som jobbar inom de olika branscher som drabbas nu. De förlorar helt enkelt sina jobb över en natt. Det är problematiskt, inte minst eftersom branscherna i slutändan kommer att gå upp igen, och då kommer människor att ha förlorat jobben i onödan.

Som en positiv följd av de tidigare förändringarna ser vi till exempel att vissa flygplatser som inte behövs nu lägger ned. Västerås flygplats ligger nära andra flygplatser, och den kan läggas ned utan att det får så väldigt negativa konsekvenser. Det är helt enkelt positivt för denna typ av minskat flygande.

Nu hinner jag inte svara mer än så, men som jag sa tidigare kommer regeringen att fortsätta att jobba med stödpaket. Man kommer att fokusera också på andra områden, kanske framför allt framöver. Det går inte att utesluta någonting.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 10 Regional tillväxtpolitik

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU13
Regional tillväxtpolitik
föredrogs.

Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! I dag har vi en debatt om regional tillväxt som sker i ljuset av och samtidigt med den allvarliga coronakrisen vi har i Sverige och i världen.

Vi är alla påverkade på olika sätt. Vissa är sjuka, andra har blivit permitterade och ytterligare andra sitter i egen karantän hemma för att inte smitta eller smittas. Personalen i den svenska vården gör ett fantastiskt arbete i detta läge som ska uppmuntras och uppskattas på alla sätt.

Sedan kommer det, fru talman, en tid längre fram när vi på något sätt är igenom coronakrisen. Det som

måste ske nu är naturligtvis först och främst åtgärder inom smittspridning och vård. Parallellt tror vi i Moderaterna att det också krävs kraftfulla, stora och riktade stöd till företag och jobb. Det gäller oavsett om man befinner sig i en storstad, i mindre orter eller på svensk gles- och landsbygd.

I spåren av corona drabbas företag och företagare runt om i landet stenhårt. Folk köper kanske inte kläder och skor på det sätt som vi annars gör. Handlare kan drabbas. Vissa kan få ökad omsättning, medan det är ett stort slag för andra. Och på varje ort, i varje stad och i varje samhälle i Sverige finns vanligen butiker, affärsgator eller gallerior som är oerhört drabbade i det läge vi befinner oss i just nu.

Krisåtgärder för företag och jobb måste komma nu, fru talman. Sådana åtgärder är helt avgörande för såväl stad och landsbygd som för de mindre orterna i Sverige. Människor ska kunna leva, bo, arbeta och verka i hela landet både nu och i framtiden. För oss är det därför helt centralt att Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara i hela landet och att människor och företag ges möjligheter att växa och utvecklas oavsett var i Sverige man än bor och verkar.

Vi står bakom att man har ett fortsatt och förstärkt stöd till små butiker i sårbara och utsatta glesbygder i Sverige. Vi tycker att man kan utveckla det här driftstödet och titta på vilka faktorer som ligger till grund när man fördelar pengar och att man tar hänsyn till kostnader som är kopplade till driften av butikerna för att det ska komma fler till del.

Vi menar också att handlare runt om i landet – lanthandlare som ofta är en centralpunkt, en knutpunkt – ska kunna ha fler ben att stå på. Det är viktigt att man, som man ofta redan är i dag, är ombud för apoteket eller Systembolaget och att det här kommer fler butiker till del, för det är ofta en nyckelpunkt och en knutpunkt för att hela landet ska kunna leva. Det kan vara butiken och det kan vara bensinstationen, och när det gäller detta behöver mer göras.

Fru talman! Trycket har ökat inom handeln den sista tiden. Vissa handlar mer och vissa hamstrar produkter. Alla delar av vårt samhälle påverkas av det som pågår just nu. Jag tror att coronakrisen även kommer att påverka den regionala tillväxten på olika sätt. Bara för att ta några exempel har vi en omfattande bär- och fruktverksamhet i Sverige som länge har burits fram av att personal har kommit inflygande till Sverige från andra länder och varit med och gjort ett viktigt arbete. Nu står vi inför en stundande sommarsäsong när det rimligen kommer att vara om inte omöjligt så i alla fall mycket svårare att klara personalförsörjningen för en viktig näring runt om i landet.

En annan sak är tillgängligheten till internet och uppkoppling. Många företag och människor vill ha det, och man ska ha det i alla delar av landet. Tidigare har man haft mycket stöd på rimlig grund från stat och EU för att det ska finnas och fungera. Detta har på olika sätt satts på prov, men nyttan och möjligheterna har också påvisats. Skolor i dag har av faktiska och

praktiska skäl tvingats till att ha distansundervisning, e-undervisning, och testa den typen av instrument som man tidigare har talat om. Vi kan se hur detta längre fram skulle kunna utvecklas och ge helt andra möjligheter. Man skulle kunna ha undervisning på distans och ha kvar skolor på avlägsna ställen som man annars inte hade kunnat ha.

Jag tror att vi längre fram kommer att se samma utveckling efter att många av oss i det här allvarliga läget mycket mer än tidigare har nyttjat de distansmöjligheter som finns med telefonkonferenser och videokonferenser. Naturligtvis är det mänskliga mötet, att åka på konferensen i Stockholm eller mässan i Göteborg, jätteviktigt också i framtiden, men det här visar ändå att vi kanske kan öva upp en förmåga att ta vara på de faktiska möjligheter som finns med digitaliseringen. Det stärker också den regionala tillväxten och möjligheterna att leva.

En annan allvarlig aspekt är naturligtvis kopplad till transporter. Jag tror att vi längre fram har en diskussion att komma tillbaka till om hur vi på olika sätt kan säkra transporter i Sverige. Transporter är ju som ett blodomlopp i ekonomin, och detta påverkas naturligtvis av en allvarlig kris. Vi måste se allvaret i det här när tågen går tomma, långväga busstrafik inte rullar som den brukar och flygbolag är hotade. En del bolag kan gå under. Vi behöver ta en diskussion senare om hur det här ska fungera. Företag i alla delar av landet ska kunna räkna med välfungerande transporter både för gods och för oss som människor.

Den här krisen kommer att följa oss under lång tid. Jag tror att det viktigaste nu, också inom ramen för en diskussion om regional tillväxt, fru talman, är de omedelbara åtgärder som måste till. Jag har sagt det förr, och jag kan säga det igen: Jag tycker att det är rätt som regeringen, Riksbanken och andra har gjort som har vidtagit åtgärder som kan säkra det finansiella systemet och att man kvickt gör detta. Men det är dags nu för nästa steg i krishantering. Vi måste bokstavligen göra vad vi kan politiskt för att gå in och rädda företag och jobb. Det gäller företag i landets största städer, på mindre orter och på den svenska lands- och glesbygden. Om vi inte tar det politiska ansvaret nu är det tiotusentals företag som kan gå under och hundratusentals jobb som kan gå förlorade. Priset både i stad och på landsbygd kan bli av historiska mått.

Sedan kommer vi, när vi är igenom detta längre fram, till ett läge där det handlar om att återstarta Sverige och svensk ekonomi. Då behöver vi bland annat se till att ha ökade statsbidrag till kommuner och regioner. Det handlar om att säkra välfärden i alla landets olika delar. Och det handlar om en hel del andra åtgärder för att bygga upp efterfrågan och göra tillväxtreformer. Den dagen kommer, men just nu är det krisåtgärderna som behöver vidtas.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 2.

Anf. 34 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Den här debatten om regional tillväxt äger rum under en exceptionell tid. Spridningen av ett

mikroskopiskt virus, som orsakar sjukdomen covid-19, har under de senaste veckorna lamslagit stora delar av den industriella världen och så även vårt avlångs land. Vi befinner oss i ett läge där intresset för den politiska debatt som inte direkt kan knytas till hanteringen av coronakrisen är mycket svalt, för att inte säga obefintligt.

Därför, fru talman, är det min ambition att i detta anförande försöka knyta an till några aspekter av den här krisen som vi befinner oss i som faktiskt har en koppling till just den regionala tillväxten.

I tider då människor räds en osynlig dräpare i form av ett virus kan det kanske framstå som en aning opassande att tala om att hela Sverige ska leva. Men faktum är att den ifrån den här talarstolen söndertjatade frasen nu är mer aktuell än någonsin. Det är dags att budskapet att hela Sverige ska leva får en riktig betydelse och ett faktiskt innehåll och inte förblir tomma ord som det är chict att svänga sig med i den här talarstolen när det passar.

Det vi ser nu, bokstavligen talat medan denna debatt pågår, är att stora delar av landet stänger ned. Verkstadsindustri, resebransch, nöjesliv och idrottsarenor bommar igen och varslar sin personal. Små enmans- och familjeföretag, jättar som Volvo och Scania och statliga bolag som SAS permitterar folk eller knäer ekonomiskt när kunderna uteblir och därmed även intäkterna. Idrottsföreningar och idrottsarenor blöder när slutspel och andra tävlingar ställs in. Hotell och restauranger står utan gäster, och tågen rullar nästan tomma. Det är faktiskt så att landet stannar – från Kiruna i norr till Ystad i söder.

Det är en oerhört ledsam utveckling, och precis som jag lider med alla de som har närstående som just nu intensivvårdas eller har avlidit på grund av covid-19 lider jag med alla de företagare, stora som små, som håller på att duka under då intäkterna uteblir. Jag lider också med alla de anställda som har blivit hemskickade utan lön, alla de som har förlitat sig på timanställningar som inte blir inringda och alla de som håller på att förlora sina jobb.

Fru talman! Det är lätt för mig som parlamentariker att stå här i denna talarstol och tala om att krisen kommer att vara övergående – för det kommer den att vara –, att det mesta kommer att lösas sig genom satsningar och stödpaket riktade till företagare och att landets ekonomi kommer att hämta sig. Men jag väljer att avstå från det. Jag väljer att avstå från det av respekt för alla de företagare, föreningar och organisationer ute i landet som känner att deras verksamhet håller på att gå i kras och att allt slit, alla investeringar och alla satsningar håller på att sluta i en tragedi för att de av oss politiker beslutade stöden och satsningarna kanske inte är tillräckliga eller kommer just deras verksamhet till gagn.

Här, fru talman, anser jag att vi har en lärdom att dra och en läxa att göra. Runt om i vårt avlångs land på små orter som många knappt har hört talas om finns alla de här företagen, alla dessa driftiga människor och alla dessa innovatörer och entreprenörer. De kämpar

och gör allt från att köra hundspann och skotersafaris till att arrangera musikfestivaler, konferenser och bröllopsfester eller tillverka nischade produkter som maltwhisky, rödpunktsikten, komplexa komponenter till bilindustrin eller designerkläder. Listan kan göras hur lång som helst.

Som jag nämnde finns många av dessa företag ute i vår landsbygd. Det är långt ifrån alla som stoltserar med stora huvudkontor eller produktionsanläggningar i någon av våra storstäder. I de flesta fall är det till och med så att företagandet i fråga är själva förutsättningen för att bygden ska hållas levande. Ibland står och faller en bygd med ett enda företag. Om jag säger Bengtsfors förstår ni nog vad jag menar. Ibland rör det sig snarare om ett kluster av företag i synergi, som i fallet med turismen kring Icehotel i Jukkasjärvi eller biltestverksamheten i Arjeplog som nu båda är väldigt hårt drabbade av de stängda gränserna.

Det handlar också om lanthandlar, små bensinmackar, campingar, stugbyar, krogar och liknande som skapar förutsättningar för att bo och leva i landsbygden men som också bidrar till att hålla igång den för landet så viktiga besöksnäringen.

Här, fru talman, är det på sin plats att ställa en relevant fråga: Hur kan det komma sig att så många av våra företag trots att de anses blomstra, trots att de har gott om kunder och trots att de sköter sig, har så små marginaler? Kan det vara så att vi har ett sammantaget skattetryck som helt enkelt inte skapar utrymme för småföretagare att bygga upp sådana tillgångar att de står väl rustade i händelse av dåliga tider? Vilka blottor i vårt system utkristalliserar sig nu under pågående kris, och vilka kände vi till redan tidigare?

Har det exempelvis varit så klokt att föra en politik som gjort att en stor mängd lantbrukare har valt att kasta in handduken så att vi tvingas förlita oss på livsmedel från utlandet?

Har det gynnat våra landsbygder att många mindre bensinmackar tvingats omkull på grund av krångliga och rigida regelverk? En fråga som för övrigt återigen blivit aktuell.

Har det varit så klokt att brandskatta privatbilismen och göra folk beroende av de kollektiva färdmedel som nu, när samhället krisar, fallerar och ställs in?

Är urbanisering, storskalighet och förtätning positivt eller negativt ur smittskyddssynpunkt? Hade smittspridningen begränsats eller intensifierats om de föreslagna nya reseavdragen hade varit verklighet så att fler hade upplevt sig tvingade att trängas på bussar och tåg?

Har vi några lärdomar att dra av detta?

Det är min tro, eller ska jag säga övertygelse, att landsbygderna i grunden är bättre rustade för att ta sig igenom en sådan här kris. Det förutsätter dock att landsbygderna tillåts leva – att man förstår värdet av mindre landsbygdsskolor i stället för att barn ska spendera ett par timmar varje dag i buss, att man förstår vikten och värdet av den lokala butiken eller macken, som inte sällan är ett och samma företag, och att man förstår vikten av en inhemsk produktion och en

inhemsk besöksnäring, inte minst i ett läge när vi har smittan under kontroll men andra länder kanske inte har det.

Som jag ser det är det därför av yttersta vikt att vi inte bara i normalfallet, alltså när det inte pågår någon coronaepidemi, ser till att småföretagare runt om i landet har goda förutsättningar att driva sina företag. Frågan blir ännu mer aktuell i tider som dessa när vi ser en turist- och besöksnäring i fritt fall, en näring som dessutom är viktig både för varumärket Sverige och som en viktig del i landets förutsättningar för en regional tillväxt.

Jag vill därför, utöver framhållandet av vikten av stöd till bland annat kommersiell service i landsbygd, särskilt framhålla stödet till den så viktiga och nu extra utsatta turist- och besöksnäringen. Jag efterlyser långtgående stödåtgärder för att företag inom denna näring ska överleva denna kris och ha förutsättningar att ta emot nya bokningar och besökare när coronakrisen har klingat av.

Med det sagt, fru talman, yrkar jag i enlighet med den nya överenskommelsen som träffats bifall endast till reservation 4 i betänkandet, även om jag naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer.

Anf. 35 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag förstås står bakom Centerpartiets alla reservationer i betänkandet om regional tillväxtpolitik, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Det känns något märkligt att stå här i kammaren och diskutera regional tillväxtpolitik när Sverige och världen har fullt fokus på att bekämpa coronaviruset och covid-19. Den 31 december förra året rapporterade kinesiska myndigheter om det första bekräftade fallet i staden Wuhan. Det har gått knappt fyra månader sedan dess, och för sex dagar sedan rapporterade Kina att man inte har några nya inhemska fall av corona.

Coronas effekt på världen är enorm, och Sverige är inte undantaget. Jag tycker att Sverige hittills har hanterat detta snabba händelseförlopp på ett föredömligt sätt. Viruset slår inte bara mot äldre multisjuka människor, utan smittbekämpningen påverkar hela samhället. Jobb och företagande påverkas mycket hårt. Vi har alla haft många samtal med dem som drabbas, och vi vet hur tufft det är för företagen just nu. Framför allt är det småföretagare vars inkomster är som bortblåsta.

De olika coronapaketen som levererats hittills och som det finns en stor politisk enighet kring har varit bra, men det kommer att krävas mer. Jag är övertygad om att fler akuta åtgärds paket kommer att komma inom kort för att lösa den omedelbara krisen, men efter det kommer det också att behövas stimulanspaket för att få igång hjulen igen.

Världen förändras snabbt och genom dramatiska händelser. Många av dem kunde jag inte se komma: murens fall, som kanske startade globaliseringen, finanskrisen och nu corona, som kanske innebär slutet på globaliseringen. Det som var sant i höstas är kanske inte sant i dag.

I september förra året kom en rapport från Tillväxtverket som handlar om regionala förutsättningar för tillväxt, *Utvecklingskraft i hela Sverige 2030*. En av megatrenderna mot 2030 som rapporten tar upp är fortsatt globalisering, där företag blir alltmer beroende av globala värdekedjor. Jag är inte säker på att man hade skrivit på det sättet i dag.

Fru talman! Betänkandet handlar om regional tillväxtpolitik, och jag vill ta upp en del av de förslag som Centerpartiet har i detta betänkande. Det kommer ju en tid efter corona när vi måste ta tag både i de gamla problemen och de nya som kommer.

I en partimotion skriver vi i Centerpartiet att det är beklagligt att de omlokaliseringar av statliga jobb som skett ofta har gått till regionala tillväxtcentra där det jämförelsevis inte råder någon brist på den typen av arbetstillfällen. För att stärka arbetsmarknaden i hela landet bör fortsatta omlokaliseringar, liksom etableringar av servicekontor och filialer, inte bara ske till regionala tillväxtorter utan också till orter i Sveriges landsbygder, till exempel de orter som har förlorat statliga arbetstillfällen.

I januariavtalet framgår bland annat att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden. Landsbygdskommittén föreslog att 10 000 jobb skulle omlokaliseras från Stockholm. Då ska man komma ihåg att det bara är en liten del av den ökning av statliga jobb som har skett i Stockholm under ett par decennier.

Jag kommer från Mora och bor i Mora, som är en centralort i norra Dalarna. Dalarna är Sveriges fjärde största län, om ni inte visste det. Trots uttalanden från regeringen och många politiska partier så lade den tidigare generaldirektören för Skatteverket ned kontoret i Mora och flyttade det till Falun.

För att få en avståndsuppfattning har nu de boende i norra Dalarna längre till skattekontoret i Falun än vad Faluborna har till Stockholm. Det kanske inte säger så mycket för er som inte bor där, men för att få en bättre avståndskänsla är det som om stockholmarna skulle behöva åka till Jönköping för att träffa en skattehandläggare och sedan tillbaka. Det ger en känsla för vilka avstånd det handlar om.

Även efter de senaste signalerna från regeringen om att inte lägga ned kontor fortsätter generaldirektörerna med detta. Nu senast är det Rikskronofogden som vill lägga ned kontoret i Mora och flytta det till Falun. Och det gäller inte bara Mora utan även andra ställen. Jag funderar och har sagt det någon gång tidigare: Är det så att vi måste ta fram ett nytt program, Axel Oxenstierna 2.0, för att förändra svensk myndighetsstyrning i grunden?

Centerpartiet lyfter också fram i betänkandet att företagare i Sveriges landsbygd ofta hämmas av statliga pekpinor och betydande fyrkantighet från myndigheters sida. Vi menar att myndigheter, utöver uppgiften att se till att lagar och regler följs, också måste hjälpa människor och företag att göra rätt.

För att förbättra de statliga myndigheternas service till människor och företag bör regeringen rikta

främjandeuppdrag till dessa och framför allt rikta utbildningsinsatser till den personal som ska stödja landsbygdens företag. Vi ser hur fler och fler kommuner tar efter Rättviksmodellen, som jobbar med dessa frågor. Och det borde vara något som också staten tar efter.

Fru talman! I en annan del av detta betänkande tas frågor om statens närvaro i hela landet upp. Staten har under ett antal år dragit sig undan från stora delar av landet, vilket vi till viss del försöker åtgärda i januariavtalet. En av punkterna handlar om att etablera fler lokala servicekontor i hela landet. Den punkten har färdigförhandlats, och jag har själv spelat in att detta inte får innebära att riktiga servicekontor ersätts av lokala kontor som har öppet ett par timmar i veckan. Vidare måste man samverka med kommuner och regioner. En medborgare har inte koll på hur vi i det offentliga har delat upp saker mellan olika nivåer, mellan kommuner, regioner och stat. Här måste vi samla verksamhet och samarbeta mellan olika aktörer.

Fru talman! Centerpartiet vill använda skattepolitiken som ett tillväxtredskap för hela landet genom att regionalisera flera delar av den statliga fastighetsskatten. På så sätt stärks den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån sina egna förutsättningar. Vid en större översyn av skattesystemet föreslår vi att man utreder frågan om hur skatteintäkter från vind- och vattenkraft kan regionaliseras.

Även detta finns med i januariavtalet, där det anges att en omfattande skattereform ska genomföras. Reformen ska syfta till att öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar genom sänkt skatt på arbete och företagande. Den ska även bidra till att nå klimat- och miljömål, stärka Sveriges konkurrenskraft, jämna ut ekonomiska klyftor och sänka marginalskatter. Färre ska betala statlig inkomstskatt, och genom att begränsa antalet undantag ska skattesystemet också förenklas.

Fru talman! Jag har läst Thorbjörn Fälldins motioner om regionalpolitik från 70-talet, och det är förvånande hur mycket som inte har förändrats och som fortfarande gäller i dag.

Om vi ska kunna bryta den ökande regionala klyftan som vi har sett sedan 80-talet anser Centerpartiet att man ska ta hänsyn till hur politiska beslut påverkar landsbygden. För att landsbygdssäkra beslut bör man därför på nationell, regional och kommunal nivå genomföra konsekvensbeskrivningar liknande de som görs kopplade till miljö och jämställdhet. Vi anser också att regeringen borde se över hur det regionala ansvaret hos myndigheter ska tydliggöras och stärkas. Svenska myndigheters agerande har en stor betydelse för den regionala tillväxten.

Avslutningsvis vill jag säga att när vi kommer ut på andra sidan ur den mycket besvärliga situation som coronaviruset har försatt oss i kommer det att bli en ljusare framtid – även om vi inte kan se den just nu.

Låt mig hänvisa till en berömd statsman: Detta är inte slutet. Det är inte ens början till slutet. Men kanske är det slutet på början.

Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Det här anförandet skulle ha hållits av min partikamrat Birger Lahti, men på grund av rådande omständigheter har jag fått hoppa in. Jag vill tacka talmannen och alla tjänstemän för att ni har hjälpt mig med detta.

Vi diskuterar nu näringsutskottets betänkande 13, som handlar om regional tillväxt. I detta betänkande skulle man kunna klämma in en massa saker som försumrats i decennier, oavsett färg på regeringar. Vi kan börja med att påminna oss om vad som höll på att hända med Arbetsförmedlingen. Var det något som skulle ha gynnat regional tillväxt om man hade lagt ned en mängd kontor avsedda att hjälpa arbetslösa? Nu i efterhand kan man tänka att det var klokt att inte göra så eftersom vi efter coronakrisen kommer att behöva kontoren i hela Sverige.

I den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande presenterades flera förslag för att förbättra statens närvaro på landsbygden i olika avseenden. Kommittén föreslog bland annat att den lokala serviceverksamheten skulle samlas i en ny organisation och att samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner skulle brytas ut skulle regleras i respektive myndighets instruktion.

I landsbygdspropositionen med anledning av Landsbygdskommitténs betänkande framhöll regeringen i frågan om statens närvaro på landsbygden att tillgången till statlig service borde säkerställas oavsett var i landet man bor och att dagens situation var ohållbar. Regeringen bedömde att en organisation för service på lokal nivå borde inrättas inom Statens servicecenter och att antalet lokala servicekontor också skulle öka. Det låter bra, om ni frågar mig.

Regeringen beslutade i september 2017 om direktiv till en särskild utredare med uppdraget att föreslå bland annat vilket serviceutbud som borde finnas vid den statliga serviceorganisationens lokala kontor. Utredaren föreslog bland annat att 27 nya servicekontor skulle öppna i landet och lämnade förslag på platser i landet där serviceorganisationen ska tillhandahålla service. De nya kontoren ska ha öppnat senast den 31 december 2020, och serviceorganisationen kommer då att ha 140 servicekontor, enligt förslaget.

Vi från Vänsterpartiet hoppas verkligen att dessa kontor blir service för befolkningen och något som utvecklar landsbygden tillsammans med lokalbefolkningen. Vänsterpartiet har inte väckt några motioner i år som handlar om regional tillväxt, men det betyder inte att det inte ska finnas en politik på området.

Fru talman! Under punkt 4 i betänkandet behandlas återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser. Jag anser att regioner som bidrar med värdefull produktion av till exempel vattenkraft ska få behålla delar av den. Det är viktigt att främja den lokala landsbygdsutvecklingen. Trots att till exempel vattenkraften genererar enorma summor kommer endast en mycket liten andel av överskottet från vattenkraftsproduktionen kommunerna till del. Regeringen har i och med den energipolitiska överenskommelsen valt att

sänka fastighetsskatten på vattenkraft samtidigt som man inte har någon annan lösning på hur man ska kunna återföra medel till kommunerna utöver den så kallade närområdesersättningen – även kallad bygdepeng. Norge har valt en annan modell där kommunerna får en betydligt högre ersättning för de negativa konsekvenserna av utbyggnaden av vattenkraften. Jag vill att möjligheterna att införa en liknande modell i Sverige bör ses över framöver så att en större del av kraftbolagens vinster kan återföras till de kommuner och regioner där vattenkraften produceras.

Jag och Vänsterpartiet vill även att en motsvarande lagstadgad närområdesersättning, en bygdepeng, framöver införs för vindkraften. Ersättningen som vindkraftsbolagen därmed skulle komma att behöva betala borde på samma sätt som i dag är fallet med byggededel för vattenkraften komma lokalsamhällen till godo. Redan i dag har det på olika håll efter krav från kommuner uppstått en frivillig närområdesersättning. En reglering behövs dock för att alla berörda kommuner ska få ersättning, inte bara några få.

Vi från Vänsterpartiet avser därför att framöver återkomma med förslag till riksdagen i enlighet med ovan beskrivna inriktning. Jag anser dock inte att riksdagen i nuläget bör göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av de här aktuella motionerna. Däremot yrkar jag bifall till reservation 7 – motiveringen.

Anf. 37 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi regional tillväxt. Det är ett område som vi utan tvivel kommer att behöva debattera otroligt mycket framöver. Den regionala tillväxten är enormt viktig för Sveriges utveckling, och vi ser att vi behöver ge stöd till företag och jobb i den situation vi befinner oss i nu med covid-19.

Vårt näringsliv är kraftigt utsatt. Vi är flera som har talat om detta här i dag. Tusentals företagare kämpar för att rädda morgondagen. Jag har pratat med otroligt många företagare som nu ser sina livsverk raseras. Man vet inte hur man ska hantera morgondagen eller om man över huvud taget vågar ta risken att öppna igen när konkursen väl är där. Det är otroligt många livsöden, och vi ser det inte bara i Stockholm utan runt om i hela landet.

Vi vet hur det ser ut. Vi ser rekordvarsel runt om i landet – 18 000 har varslats under mars månad, och Stockholms handelskammare bedömer att 800 000 jobb är allvarligt hotade runt om i hela landet. Det kommer att vara en oerhörd påfrestning som kommer att påverka oss alla, oavsett om vi vill eller inte.

Kristdemokraternas vision är att hela Sverige ska ha förutsättningar att växa och utvecklas. Vår tillväxt är beroende av både näringslivets villkor och de miljöer där människor bor och verkar. Konkurrenskraftiga företag, goda kommunikationer, attraktiva livs- och boendemöjligheter och tillgång till offentlig och kommersiell service är avgörande för regioners och kommuners utvecklingsmöjligheter. Särskilt i dessa tider

behöver vi ta tag i dessa frågor, men vi behöver också ha en långsiktig plan.

Fru talman! Grundläggande offentlig service ska vara lättillgänglig för alla i landet, och jag anser att man behöver underlätta för myndigheter och kommuner att samarbeta kring detta. Ett bra sätt är att upprätta så kallade servicecenter i anslutning till den lokala lanthandeln eller andra etablerade samlingspunkter i landsortssamhällena. Det är av stor vikt.

Det finns uppgifter som en lanthandel kan sköta på uppdrag av det offentliga, vilket fler borde få upp ögonen för. Därigenom kan knutpunkten i bygdens gemensamma liv bli ännu starkare. I arbetet med att få till välfungerande service i hela landet har landsbygdens och näringarnas intresseorganisationer viktiga roller att spela, både nu och framöver, men inte minst måste kommuner och regioner se dessa möjligheter och ta vara på dem.

Regelverken behöver ses över för att öka samordningen mellan myndigheter och förbättra samverkan mellan offentliga och kommersiella aktörer för att åstadkomma god offentlig och kommersiell service i hela landet.

Vi kristdemokrater har i vårt budgetalternativ fört fram att servicekontor borde komma fler mindre kommuner till del och anslagit en del medel till fler kontor. Vi menar också att stödet till dagligvarubutiker i glesbygd, som nu utökas, kunde ha byggts ut ännu mer. För den lilla orten kan butiken vara förutsättningen för så mycket, allt från merservice till sociala möten, vilket också skapar goda villkor för näringslivet.

Fru talman! Efter motionstiden, när vi behandlade detta betänkande, har vi kristdemokrater haft riksting. Där tog vi ställning för att det behövs en grundlig utredning om för- och nackdelar med en modell där vinsterna från de svenska naturresurserna i första hand hamnar i kommunerna och därifrån omfördelas enligt en fastställd princip, snarare än att intäkterna som i nuläget går till staten och kommunerna får skatteintäkter enbart från de boendes arbetsinkomster. I detta sammanhang menar vi att det är värt att studera den modell som Norge har. Det finns all anledning att återkomma till den frågan.

Avslutningsvis vill jag säga att det den regionala tillväxten behöver nu är gynnsamma villkor för företagande, som är helt avgörande för jobb och tillväxt i hela landet. Genom starka företag lägger vi också grunden för en stark välfärd, för utan företag har vi ingen välfärd.

Det kan kännas mycket tungt för många företagare just nu. Jag skulle vilja rikta ett citat till dem som jag bär med mig i jobbiga stunder. Det är av Håkan Hellström, en artist som är många av oss kär.

Jag tror
när vi går genom tiden
att allt det bästa
inte hänt än

Anf. 38 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Mitt i coronakrisen debatterar vi både näringslivsfrågor och regional tillväxt. Det finns många utmaningar här och nu men också i framtiden. Ingen är oberörd. Landsbygden är kanske än mer berörd än våra storstadsregioner, för ett jobb på landsbygden betyder mycket mer än ett jobb i storstadsregionerna.

I dag skulle jag vilja lyfta blicken en aning. En liberal politik för regional tillväxt handlar om att sträva efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter. Vi ska ta vara på de unika förutsättningar för individens utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land.

Jag bor själv i Värmland. Bor man utanför de tre storstadsregionerna påminns man dagligen om skillnaden mellan stad och land. De tre storstadsregionerna växer snabbt, liksom regionstäderna, medan de flesta av landets kommuner har dränerats på befolkning och arbetstillfällen när företag flyttat eller lagts ned. Det har lett till ökade bördor samtidigt som den offentliga och privata servicen har försämrats.

Grunden för vårt välstånd är och förblir företagande och ekonomisk utveckling. Liberalerna vill ge människor och företag över hela landet möjligheter att växa och utvecklas. På så sätt tar vi vara på hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter. De generella insatserna på nationell nivå för jobb och utbildning och förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala insatser.

Fru talman! Även om vi är mitt uppe i coronakrisen behöver vi också blicka framåt. Om hela Sverige ska leva och växa behövs det fler jobb. Fler jobb i växande företag innebär ökade skatteintäkter, som i sin tur kan finansiera vår gemensamma välfärd.

Ett generellt förbättrat företagsklimat med sänkta skatter och mindre byråkrati gynnar alla företag, inte minst företag i glesbygd. Det skapar jobb. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning och ett förbättrat företagsklimat behöver kombineras med regionala tillväxtinsatser.

Utveckling i hela landet förutsätter också fungerande bostadspolitik och väl utbyggd kommersiell såväl som offentlig samhällsservice för att en region ska vara attraktiv och locka till sig arbetskraft.

För att människor och företag ska vilja bo och verka i hela Sverige är det viktigt att det också finns tillgång till fungerande grundläggande service på rimligt avstånd. Detta gäller såväl myndigheter som kommunal och kommersiell service. I glesbygd har framför allt servicelösningar som bygger på lokala förutsättningar och samverkan med företagare och civilsamhälle möjlighet att bli långsiktiga och bärkraftiga.

Fru talman! Vi har tidigare debatterat näringslivsfrågor. Jag tror och är ganska övertygad om att vi behöver diskutera och förändra mycket för att stå starka även när coronakrisen är över, för regional tillväxt och näringslivsfrågor går hand i hand.

I coronakrisen har Liberalerna deltagit i arbetet med att ta fram de åtgärds paket som jag presenterat. Jag är glad att enigheten om dessa paket varit stor. Liberalerna är beredda att vidta fler åtgärder för att rädda svenska jobb och svenska företag.

Som jag sa i början av mitt anförande strävar en liberal politik för regional tillväxt efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter. Liberalerna vill ta vara på de unika förutsättningar för individens utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt land.

Jag yrkar bifall till reservation 12.

Anf. 39 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera näringsutskottets betänkande 13, som handlar om regional tillväxtpolitik. Det är naturligtvis i ljuset av coronakrisen vi gör detta. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna och reservationerna.

Regional tillväxtpolitik kan ibland, tycker jag själv, låta lite oprecist och byråkratiskt, men innehållet är extremt viktigt. I grund och botten handlar den regionala tillväxtpolitiken om att människor kan bo, leva och verka i hela landet. Oavsett om du bor i öst, väst, syd eller nord ska du känna att du är en del av ett Sverige som håller ihop. Det är extra viktigt i dagar som dessa, när just vårt lands sammanhållning sätts på prov. Vårt land, Sverige, fungerar som bäst när vi hjälper och stöttar varandra och har varandras rygg.

Som stockholmare är jag extremt glad över den hjälp vi får från olika håll just nu när den här regionen är hårdast drabbad av covid-19. Men det är lika viktigt att andra delar av landet, exempelvis den svenska glesbygden, känner att deras problem och svårigheter också finns högt på agendan här i Sveriges riksdag.

Det här betänkandet hanterar ett stort antal motioner inom en lång rad områden. Det finns dock även andra frågor som är extremt viktiga för att hela landet ska leva och som inte behandlas i dagens betänkande, exempelvis frågor som rör infrastruktur och skatter. Motionsyrkandena tar upp lokalisering och organisering av statliga myndigheter, kommersiell offentlig service och återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser.

Målet för den regionala tillväxtpolitiken som beslutades i statens budget, alltså budgetpropositionen för 2019, är att skapa utvecklingskraft. Den lokala och regionala konkurrenskraften stärks. Detta skapar en hållbar utveckling i hela landet.

I det läge vi i dag befinner oss i, när vi varje dag nås av besked om hur olika verksamheter och människor runt om i hela landet drabbas och påverkas av coronaviruset, är den regionala tillväxtpolitiken extra viktig. Effekten av coronaviruset kan vi nog inte fullt greppa just i dag.

Regeringen och januaripartierna har snabbt presenterat två krispaket, som har varit kraftfulla och välvärdiga. Samtidigt vet vi att det behövs ytterligare

åtgärder och ett fokus på mindre företag. Precis som i den regionala tillväxtpolitiken behöver vi åtgärder som är anpassade efter de olika förutsättningar som råder i vårt avlånga land.

I dessa tider är välfärden extraordinärt viktig för att upprätthålla service och omsorg i hela landet. Det är välfärdsarbetarna på sjukhus, förskolor och skolor, bussar och tåg och polis- och brandstationer som är hjältarna under coronakrisen. Det är städare, transportarbetare, sophämtare – kort sagt, arbetare och tjänstepersoner – men också företagare i hela landet som ska hyllas.

Men det är viktigt, fru talman, att alla dessa hjältar känner att deras insatser räknas också när krisen är över. Det är därför Sverige behöver en politik som håller ihop, ekonomiskt och socialt men också geografiskt, vilket detta betänkande handlar om.

Fru talman! Utgångspunkten för den regionala tillväxtpolitiken är att det finns en enorm kraft i hela vårt land. I vanliga fall och under vanliga förutsättningar hade jag som socialdemokrat anført att hela vårt land genom bra förutsättningar för innovation och företagande kan fortsätta att växa.

Det har också varit fantastiskt att se hur besöksnäringen och restaurang- och hotellbranschen år efter år har vuxit i stora delar av landet. Dessa företag skulle i vanliga fall hjälpas av en mer enhetlig myndighetsutövning och likvärdiga och effektiva kontroller som minskar regelbördan runt om i landet. Detta är fortfarande en viktig fråga för oss socialdemokrater, som vi har högt på dagordningen. Den så kallade Rättviksmodellen är något att ta efter runt om i Sveriges kommuner.

Men i skuggan av coronakrisen blir det också extra viktigt att mildra effekterna för just dessa företagare. Det är de som har tagit den första smällen i det svenska näringslivet kopplat till coronakrisen.

Ska vi ta till vara den växtkraft som finns i hela Sverige så att hela Sverige kan växa behövs också en infrastruktur, en tillgänglighet till hela vårt land, en kompetensförsörjning som fungerar från norr till söder och en statlig närvaro i hela landet.

Samtidigt vet vi socialdemokrater att politik gör skillnad. Ett exempel är den politik som har främjat regionala exportcentrum, som har visat sig oerhört framgångsrik. Den har visat att exporten faktiskt kan öka i hela vårt land; det har den gjort i alla län runt om i Sverige. De regionala exportcentrumen ger möjlighet att ta till vara de regionala styrkorna och dessutom utveckla dem. Med den nya exportstrategin ökar takten i det arbetet.

Fru talman! När det gäller statliga myndigheters lokalisering har regeringen mellan 2015 och 2019 fattat 21 beslut om omlokaliseringar. Regeringen har också tagit fram en utredning som handlar om ökad statlig närvaro i Västernorrlands län, med namnet *Ökad statlig närvaro i Härnösand*. Utredningen har haft i uppgift att samla arbetsuppgifter motsvarande 50 årsarbetskrafter från olika myndigheter för att stärka den

statliga närvaron i Västernorrlands län. Det är bra, för det behövs statlig närvaro i hela landet.

Totalt har drygt 2 000 arbetstillfällen flyttats tillbaka ut i landet. Samtidigt får vi inte slå oss för bröstet. Det är viktigt att myndigheter flyttar till rätt platser och inte enbart till regionala tillväxtcentrum. Vi ser också, precis som har nämnts här tidigare, att myndigheter fortfarande flyttar statlig service från landsbygd till regionala tillväxtcentrum. Detta står i bjärt kontrast till regeringens uttalade vilja.

Det är viktigt med statlig närvaro i städer och förorter och på landsbygd. Det är viktigt att myndighetspersoner har olika perspektiv i sitt arbete. Sverige ser faktiskt lite olika ut beroende på var i landet vi befinner oss. Det är också viktigt att det finns kvalificerade jobb runt om i vårt avlånga land.

Fru talman! Offentlig och kommersiell service behövs, oavsett var du bor i Sverige. Därför är lanthandlarstödet oerhört viktigt. Det har stoppat butiksnedläggningar och har ofta varit avgörande för att butiker finns kvar. Regionala serviceprogram, lokala servicelösningar och stöd till kommersiell service i glesbygd är också oerhört viktigt. Tillväxtverket har konstaterat att butiker som har fått just detta stöd har en mer positiv syn på framtiden, men det har också underlättat ägarskiftet och ökat viljan att investera i nya butiker.

Fru talman! Regeringen har också tagit beslut om att inrätta ett antal servicekontor runt om i Sverige. I dag finns 113 stycken på plats. I budgeten för 2020 finns 54 miljoner, vilket innebär nya kontor i Åsele, Storuman, Vansbro och Torsby. Detta är mycket välkommet.

Avslutningsvis, fru talman, kan jag konstatera att utskottet vid flera tillfällen har avslagit förslag om återföring av medel från vatten- och vindkraft. Avslaget kan motiveras med att principerna för statens budgethantering måste gälla.

Vi har ett kostnadsutjämningsystem som har funktionen att utjämna skillnader mellan kommuner och regioner. Kostnadsutjämningsystemet har precis utretts, och en ändring trädde i kraft den 1 januari i år. Där har parametrarna för socioekonomiska skillnader och glesbygdens villkor getts större utrymme. Denna ändring har haft stor betydelse för att ge kommuner och regioner likvärdiga förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånare i hela landet.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att vi i dessa tider behöver ett starkt, solidariskt samhälle, som håller ihop och hjälps åt.

Anf. 40 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! För bara en liten stund sedan presenterade besöksnäringens organisation Visita beläggnings-siffror för svenska hotell. Mathias Tegnér representerar ju Stockholm. Där presenterade Visita att beläggningen i går tisdag var 8,2 procent. En normal tisdag i mars brukar beläggningen vara i storleksordningen 85 procent. Jag tror att den siffran inte bara sätter fingret på de effekter coronakrisen får i Stockholm just nu

utan på vilken ort som helst i landet och hur den slår mot jobb och företag lokalt.

Vi moderater har för vår del presenterat vad vi tycker är nästa steg i krishantering, från det rimliga och riktiga som regeringen har gjort när det handlar om att försöka säkra det finansiella systemet och möjliggöra att bankerna inte krisar i detta läge till att gå över till riktade, kraftfulla och omedelbara stöd för att bokstavligen rädda svenska företag, så att jobb inte går under i det här läget. Det handlar till exempel om hotellnäringen i Stockholm och i andra delar av landet.

Vi har talat om att ta bort arbetsgivaravgifter och hyreskostnader för hotell, restauranger och butiker. Vi har talat om aktiekapital direkt till bolag och om att lyfta risk från banker, vilket gör att små och medelstora företag de facto kan få lånemöjligheter. Detta är viktigt i alla delar av landet.

Jag vill fråga: Kommer regeringen att återkomma med något paket i linje med vad bland annat Moderaterna, Svenskt Näringsliv och övrig expertis menar måste komma nu i detta allvarliga läge?

Anf. 41 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för frågan! Regeringen och januaripartierna har ju presenterat två kraftfulla paket för att rädda likviditeten i det svenska näringslivet. Det har varit viktigt, riktigt och nödvändigt att göra det snabbt och på ett välavvägt sätt. Det handlar om att ta ifrån företagen sjuklöneansvaret för dag 1–14. Det handlar om permitteringsstöd. Det handlar om olika typer av likviditetsstöd. Det handlar om statliga garantier. Det handlar om satsningar med resurser till Almi och exportstöd.

Samtidigt är det precis som ledamoten Hjälmered säger: Nu behövs det ytterligare insatser. Både min kollega Helene Hellmark Knutsson och finansministern har varit ute och sagt att det kommer ytterligare stöd.

Svaret på Lars Hjälmereds fråga är alltså: Ja, det behövs ytterligare stöd, och det behövs i närtid.

Anf. 42 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det är rimligt att agera för att bankerna inte ska påverkas i det här läget, men företagare överlag, stora som små, pekar också på att det som har gjorts hittills inte kommer dem till del. Det räcker inte till. Man tappar en stor del av omsättningen. Bolag kan gå under. Hundratusentals jobb kan hotas i det här läget. Då måste vi ta vårt ansvar.

Mathias Tegnér har ju en bakgrund inom handeln. Svensk Handel har ju påpekat att 70 000 jobb kan gå förlorade. Jag tror att Mathias Tegnér gamla arbetsgivare och andra bokstavligen kan förlora hälften av sin omsättning eller mer inom loppet av några veckor. Det är fritt fall, med risk för stora effekter.

Vi moderater kommer att fortsätta att ta fram konkreta förslag för den regionala tillväxten för att säkra jobb och företag i Sverige.

Fru talman! Det finns också en aspekt till. Detta säger jag inte för att på något sätt gå i polemik, utan jag

vill bara lyfta frågan med Mathias Tegné. Hans parti, mitt parti och andra partier är med och styr i regioner och kommuner runt om i landet. Jag vill i sammanhanget säga att man har ett lokalt ansvar eller, om man så vill, en möjlighet. Det kan handla om parkeringsavgifter, betaltider eller tomträttsavgälder eller om att öppna för uteserveringar, liksom en lång rad andra frågor.

Jag vet att många kommuner har agerat: Trosa, Norrtälje, Göteborg, Partille, Staffanstorps och en lång rad andra. Men jag tycker att vi också måste rikta en nationell uppmaning. Jag hoppas att fler kommunala företrädare nyttjar de möjligheter de har att underlätta för företagare runt om i landet, för det är ett viktigt bidrag i sammanhanget.

Anf. 43 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för frågan eller kanske snarare för det gemensamma medskicket!

Jag kan bara vara enig. Det är otroligt viktigt att vi alla, både individer, kommuner, regioner och också staten, drar vårt strå till stacken. Själv kommer jag från en kommun som heter Tyresö. Även där har kommunen varit snabbt ute för att hitta olika sätt att stödja lokalt näringsliv. Jag tror även att de kommunala bolagen kan göra stor skillnad eftersom de ofta är hyresvärd åt många små lokala företag. Lars Hjälmered har helt rätt: Detta är extremt viktiga frågor.

Precis som Lars Hjälmered berättade har jag själv en bakgrund i Svensk Handel. Jag har många företagare i min närhet, och jag hör exakt samma sak som ledamoten Hjälmered, det vill säga att det behövs mer åtgärder.

Sedan är det viktigt att vi inte gör partipolitik av dagens situation. Åtgärder behövs – det vet jag och Lars Hjälmered, och det vet också regeringen. De måste komma snart, men de måste också vara välvärdade. Jag är säker på att regeringen i närtid kommer med fler förslag för att rädda svenskt näringsliv.

Men det Sverige behöver just nu är samarbete, sammanhållning och samsyn – inte politisk konflikt. Därför vill jag också passa på att tacka Lars Hjälmered för den goda tonen i debatten i dag.

Anf. 44 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Coronakrisen är allvarlig. Jag tänker på hur sjukvården arbetar hårt för att kunna ta emot allvarligt sjuka, hur många det är som är sjuka och är hemma och hur många som arbetar hemifrån och bidrar aktivt med att stoppa smittspridningen. Ta hand om er, och ta hand om varandra!

Fru talman! Vi är här för att debattera näringsutskottets betänkande *Regional tillväxtpolitik*. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Just nu är näringslivet hårt ansatt av krisen. Stora och normalt trygga företag varslar. Småföretagare drabbas hårt. Alla slags företag är i akut kris på något sätt. Det finns branscher som har klarat sig väl hittills, men nya utmaningar kommer för varje dag som går.

Betänkandet heter *Regional tillväxtpolitik*. Tillväxtordet kanske inte knyter så bra an till vår ekonomi i dessa dagar utan handlar mer om pandemin. Men nu handlar politiken om att mildra effekterna av krisen. Det gäller att se till att så många företag som möjligt kan övervintra och växa sig starka igen när pandemin lägger sig.

Vi kommer tyvärr att få se återverkningar på samhällsekonomin under lång tid framöver. Samtidigt har vi en stark ekonomi i Sverige, och därför kan regering och riksdag göra välbehövliga satsningar på sjukvården, kommuner och regioner, företag och civilsamhälle. Vissa satsningar har redan trätt i kraft, andra bereds fortfarande på Regeringskansliet. Det är inte tid att nu klaga över att det går för långsamt. Det går faktiskt väldigt fort. Vi har en väldigt bred politisk enighet om att agera. Det visar inte minst debatten i dag.

Många företagare är väldigt oroliga. Jag vill rikta mig direkt till er och säga: Kanalisera era goda förslag via era organisationer, så att de verkligen kommer fram till regeringen! Debatt och anklagelser har vi inte tid med. Ta hjälp och råd, och försök förstå vilka stöd du kan nyttja! Håll kontakten med din bank och din revisor!

Min hemkommun Uppsala har agerat föredömligt. Tillsammans med Uppsala Innovation Center erbjuder kommunen kostnadsfri rådgivning och handledning till småföretagare i upp till fem timmar med experter inom en rad kompetensområden. Det är en företagsakut på lokal nivå. Uppsala kommun har också tagit beslut om att hjälpa näringslivet och ger bra information. Jag hoppas att fler kommuner gör som Uppsala.

Landsbygdens företagare är viktiga för vårt land. LRF uttalade sig häromdagen om att livsmedelskedjan klarat sig ganska bra hittills, utom restaurangbranschen. Sveriges lantbrukare kommer dock att stå inför stora problem när säsongarbetskraft som vanligtvis kommer från andra länder saknas. Här finns det möjlighet för 8 000 personer att få säsongjobb. LRF har lyft fram att regeringen skulle kunna underlätta för permitterade och arbetslösa att få jobb i gröna sektorn.

Vi måste lösa kriser tillsammans.

Fru talman! Dagens ämne är regionalpolitik, och det är ett väldigt viktigt område. Som Miljöpartiets landsbygdspolitiska talesperson ser jag att landsbygds- och regionalpolitik har blivit både viktigare och roligare de senaste åren. Frågorna är mer och mer prioriterade.

När jag träffade representanter för Inlandsupproret när de besökte riksdagen sa de: Miljöpartiet har faktiskt ett ganska bra landsbygdsprogram. Ni borde prata mer om det.

Miljöpartiets politik för landsbygden och regional utveckling kan sammanfattas i fem punkter:

- investera i bostäder och arbetsplatser
- utveckla landsbygden till en motor för hållbar utveckling inom energi, mat och levande natur
- satsa på fossilfria kommunikationer, tåg, kollektivtrafik och miljöfordon

- främja småföretagandet
- investera i digitalisering för landsbygdens utveckling.

I dessa tider av kris ser vi hur viktiga bredbandsnäten är för att Sverige ska hålla sig på fötter när väldigt många arbetar hemifrån. Den verklighet som många i städerna nu ser lever våra landsbygdsbor med dagligen. Vi måste säkerställa att bredbanden fungerar.

Betänkandet tar upp hur regeringen säkerställer att statliga myndigheter lokaliseras till andra platser än Stockholm. Landsbygdskommittén bidrog med 75 förslag som nu är på väg att genomföras i ganska stor utsträckning, tycker jag.

Jag besökte SGU, Sveriges geologiska undersökning, på deras kontor i Malå i somras. Vissa myndigheter är ju lokaliserade till flera orter. SGU:s huvudkontor ligger i Uppsala. SGU har infört en valfrihet för dem som anställs så att de kan välja placeringsort. Det låter väldigt positivt, men det verkar i helt fel riktning. Fler av SGU:s geologer och administratörer borde faktiskt arbeta i Malå. Det skulle göra oerhört mycket för orten. SGU:s borrhänsarkiv är nyligen utbyggt med 10 000 kvadratmeter, och även det är förlagt till Malå. Det behövs en tydlig satsning inom näringspolitikens område som handlar om att alla företag som vill prospektera efter mineraler först måste leta efter känd kunskap i SGU:s arkiv. Det är ett förslag som skulle kunna ge värdefulla jobb och ekonomisk utveckling i en liten Norrlandskommun samtidigt som det har enormt stora miljöfördelar.

Landsbygderna i Sverige är viktiga för att vi ska kunna genomföra klimatomställningen. På den lokala nivån skapas arbetstillfällen och möjligheter till smarta industrietableringar. Men värdet skulle öka ännu mer med långsiktigt säkrade ekonomiska förbättringsmöjligheter för kommunerna.

Kommunerna i Norrland tar ett mycket stort ansvar för basen i Sveriges energiförsörjning. De gör det sedan länge vad gäller vattenkraften, och de står för 80 procent av utbyggnaden av vindkraften fram till 2022. Miljöpartiet vill att fastighetsskatten för vindkraften ska gå till de kommuner där vindkraften finns. Vi vill också se om det går att göra motsvarande satsning för vattenkraften.

Vindkraften i Sverige står inför en stor utbyggnad. Under perioden 2017–2022 kommer den att byggas ut med 27 terawattimmar i hela Sverige, och 80 procent kommer att ligga i Norrlandslänet.

Det är uppenbart att kommunal fastighetsskatt skulle gynna de kommuner där vindkraften byggs. Svensk Vindenergi har ett räkneexempel på hur mycket en kommunal fastighetsskatt som tas ut med 0,67 öre per producerad kilowattimme skulle kunna ge. De kom fram till att det skulle kunna bli 181 miljoner kronor i hela Sverige och drygt 152 miljoner kronor i Norrland.

I Norrbotten är utbyggnaden koncentrerad till Piteå kommun. De skulle kunna få 55 miljoner kronor

årligen. Det motsvarar ungefär Piteås kostnader för räddningstjänsten.

Fru talman! Klimatinvesteringsstöden Klimatklivet och Industriklivet är viktiga satsningar som stärker företagen runt om i vårt land. Det är viktiga satsningar för den regionala tillväxten. Klimatpolitik och landsbygdspolitik kan verkligen gå hand i hand.

Anf. 45 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Efter mitt anförande uppmärksammades jag av kammarsekreteraren på att jag yrkat bifall till en annan reservation än vad som var min avsikt. Jag passar på att tacka kammarsekreteraren för denna uppmärksamhet. Jag drar således tillbaka mitt bifallsyrkande avseende reservation 4 och yrkar i stället bifall till reservation 5 under punkt 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.26 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU36 Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och vissa betaltjänstfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU37 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU38 Ersättningsbeloppet i insättningsgarantin och vissa andra frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU8 Arbetsrätt

Punkt 1 (Provanställning)

1. utskottet
2. res. 1 (M, KD)

Votering:

41 för utskottet

14 för res. 1

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 5 C, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 11 M, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Stärkt anställningsskydd m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (V)

Votering:

48 för utskottet

4 för res. 5

3 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 MP

För res. 5: 4 V

Avstod: 3 L

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Turordningsreglerna)

1. utskottet
2. res. 10 (KD)

Votering:

27 för utskottet

3 för res. 10

25 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 10: 3 KD

Avstod: 11 M, 10 SD, 4 V

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 8 (Utökad rätt till ledighet)

1. utskottet
2. res. 15 (SD)

Votering:

38 för utskottet

10 för res. 15

7 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 15: 10 SD

Avstod: 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 9 (Stridsåtgärder)

1. utskottet
2. res. 22 (L)

Votering:

29 för utskottet

3 för res. 22

23 avstod

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 3 MP

För res. 22: 3 L

Avstod: 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU19 Tydligare regler vid konsumentavtal

Punkt 4 (Förenkling av informationskrav)

1. utskottet

2. res. 3 (M, C, KD)

Votering:

36 för utskottet

19 för res. 3

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 3: 11 M, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU12 Näringspolitik

Punkt 1 (Innovationstävlingar)

1. utskottet

2. res. 1 (M, C, KD)

Votering:

36 för utskottet

18 för res. 1

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 10 SD, 4 V, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 M, 5 C, 3 KD

Frånvarande: 84 S, 60 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Utvärdering av företagsstöden)

1. utskottet

2. res. 2 (M, SD)

Votering:

34 för utskottet

21 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP

För res. 2: 11 M, 10 SD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Övrigt om företagsfrämjande)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

3. res. 9 (L)
Förberedande votering:
9 för res. 5
4 för res. 9
42 avstod
294 frånvarande
Robert Stenkvist (SD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Kammaren biträdde res. 5.
Huvudvotering:
19 för utskottet
10 för res. 5
26 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 3 MP
För res. 5: 10 SD
Avstod: 11 M, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 6 (Övrigt om riktade insatser)

1. utskottet
2. res. 12 (V)
Votering:
43 för utskottet
4 för res. 12
8 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 3 L, 3 MP
För res. 12: 4 V
Avstod: 5 C, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 7 (Företagens kapitalförsörjning)

1. utskottet
2. res. 15 (C)
Votering:
35 för utskottet
5 för res. 15
15 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 4 V, 1 L, 3 MP
För res. 15: 5 C
Avstod: 10 SD, 3 KD, 2 L
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -
Arman Teimouri (L) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU13 Regional tillväxtpolitik

Punkt 1 (Lokalisering och organisering av statliga myndigheter)

1. utskottet
2. res. 1 (C)
Votering:
50 för utskottet
5 för res. 1
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 10 SD, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 1: 5 C
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 2 (Stöd till lanthandlare)

1. utskottet
2. res. 2 (M, SD)
Votering:
34 för utskottet
21 för res. 2
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 2: 11 M, 10 SD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Återföring av medel och produktionsvärden från naturresurser)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 5 (SD)
Votering:
36 för utskottet
10 för res. 5
9 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 11 M, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 5: 10 SD
Avstod: 5 C, 4 V
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 7 (V)

Votering:
37 för utskottet
4 för res. 7

14 avstod
294 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 11 M, 1 C, 3 KD, 3 L, 3 MP
För res. 7: 4 V
Avstod: 10 SD, 4 C
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 5 (Vissa övriga frågor om regional tillväxt)

1. utskottet
2. res. 12 (L)
Votering:
23 för utskottet
3 för res. 12
29 avstod
294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 4 V, 3 MP
För res. 12: 3 L
Avstod: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD,
16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2019/20:108 Riksrevisionens rapport om Svenska
skeppshypotekskassan

Motion

med anledning av redog. 2019/20:ER1 Europarådets
svenska delegations redogörelse om verksamheten
under 2019

2019/20:3511 av Kerstin Lundgren och Magnus Ek
(båda C)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 mars

2019/20:1115 Situationen för personer med funktionsnedsättning

av *Maj Karlsson* (V)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1116 Undantag för att tillfälligt möjliggöra gårdsförsäljning

av *Hans Wallmark* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 mars

2019/20:1086 Förebyggande åtgärder för att bevara vägarnas skick

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1088 Riktade pengar till områden drabbade av stora översvämningar

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1090 Slotsförordningen

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1091 Kris i flygbranschen

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1095 Nedläggningen av Västerås flygplats

av *Patrik Jönsson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1102 Avgifter för fartyg mellan 5 och 15 meter

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1105 Åtgärder för landets regionala flygplatser

av *Hans Wallmark* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1106 Försenad byggstart för järnvägsprojekt i Skåne och Halland

av *Ola Johansson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.14.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 26 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ärenden för bordläggning	1
§ 4 Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och vissa betaltjänstfrågor	1
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU36.....	1
(Beslut fattades under § 11.).....	1
§ 5 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av betaltjänster online	1
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU37.....	1
Anf. 1 FREDRIK STENBERG (S).....	1
Anf. 2 EDWARD RIEDL (M).....	2
(Beslut fattades under § 11.).....	2
§ 6 Ersättningsbeloppet i insättningsgarantin och vissa andra frågor	2
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU38.....	2
(Beslut fattades under § 11.).....	2
§ 7 Arbetsrätt	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2019/20:AU8.....	2
Anf. 3 MATS GREEN (M).....	2
Anf. 4 MAGNUS PERSSON (SD).....	2
Anf. 5 ALI ESBATI (V).....	3
Anf. 6 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	4
Anf. 7 GULAN AVCI (L).....	5
Anf. 8 HELEN PETTERSSON (S).....	6
Anf. 9 MARTIN ÅDAHL (C).....	7
(Beslut fattades under § 11.).....	8
§ 8 Tydligare regler vid konsumentavtal	8
Civilutskottets betänkande 2019/20:CU19.....	8
Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C).....	8
Anf. 11 JOHAN LÖFSTRAND (S).....	9
(Beslut fattades under § 11.).....	9
§ 8 Tydligare regler vid konsumentavtal	9
Civilutskottets betänkande 2019/20:CU19.....	9
(Beslut fattades under § 11.).....	9
§ 9 Näringspolitik	9
Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU12.....	9
Anf. 12 LARS HJÄLMERED (M).....	9
Anf. 13 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	11
Anf. 14 PETER HELANDER (C).....	12
Anf. 15 LORENA DELGADO VARAS (V).....	13
Anf. 16 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	13
Anf. 17 LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	14
Anf. 18 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	14
Anf. 19 LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	14
Anf. 20 TREDJE VICE TALMANNEN.....	14
Anf. 21 CAMILLA BRODIN (KD).....	14
Anf. 22 ARMAN TEIMOURI (L).....	15
Anf. 23 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	16
Anf. 24 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	17
Anf. 25 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	17
Anf. 26 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	17
Anf. 27 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	18
Anf. 28 LORENTZ TOVATT (MP).....	18
Anf. 29 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	19
Anf. 30 LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	19
Anf. 31 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik.....	19

Anf. 32 LORENTZ TOVATT (MP) replik	20
(Beslut fattades under § 11.)	20
§ 10 Regional tillväxtpolitik.....	20
Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU13.....	20
Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M)	20
Anf. 34 ERIC PALMQVIST (SD).....	21
Anf. 35 PETER HELANDER (C)	22
Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V).....	24
Anf. 37 CAMILLA BRODIN (KD)	24
Anf. 38 ARMAN TEIMOURI (L).....	25
Anf. 39 MATHIAS TEGNÉR (S)	26
Anf. 40 LARS HJÄLMERED (M) replik	27
Anf. 41 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	27
Anf. 42 LARS HJÄLMERED (M) replik	27
Anf. 43 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	28
Anf. 44 MARIA GARDFJELL (MP)	28
Anf. 45 ERIC PALMQVIST (SD).....	29
(Beslut fattades under § 11.)	29
Ajournering	29
Återupptaget sammanträde	29
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
   sammanträde	29
FiU36 Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och	
vissa betaltjänstfrågor	29
FiU37 Presentation av betalningssätt vid marknadsföring av	
betaltjänster online	29
FiU38 Ersättningsbeloppet i insättningsgarantin och vissa	
andra frågor.....	29
AU8 Arbetsrätt.....	29
CU19 Tydligare regler vid konsumentavtal.....	30
NU12 Näringspolitik.....	30
NU13 Regional tillväxtpolitik.....	31
§ 12 Bordläggning	32
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	32
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	32
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.14.	32